

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXXXIX. évfolyam • 2004. október

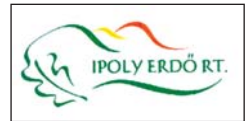

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Emlékköavatás Drégely váránál

„Kő módra befolyván a hegy menedékét:

Ő állta balála vérmosta fokán,
Diadallal várta be végét...”

Arany János:
Szondy két apródja

Barátossy Gábor főosztályvezető ötlete megvalósult, nevezetesen, hogy állítsunk maradandó emléket Szondy György várkapitány hőstettének. Az Erdők Hete rendezvénysorozat keretén belül avatta az Ipolyerdő Rt. és a térségből megjelent vendégek sokasága azt a monumentális és csodálatos mészkőfaragást, melyet Melocco Miklós szobrászművész készített. A vár tövében felállított emlékműnél Lengyel László műsorvezető kérte fel Karnis Gábort, az Ipolyerdő Rt. főmérnökét az ünnepi beszéd megtartására. A Bernecebaráti Általános Iskola tanulói emlékeztek verssel, énekkel a hajdanvolt hőstetre. Az ünnepségen megjelent Cserép János, az OEE elnöke, Wisnowszky Károly, az ÁESZ mb. főigazgatója, Zambó Péter, a Pilisi Parkerdő Rt. vezérigazgatója, valamint Tamba Miklós, a MEGOSZ alelnöke. A váromot folyamatosan helyreállítók munkájáról Teszári Károly tartott izgalmas tájékoztatót. Az avatóünnepségen megjelent Melocco Miklós szobrászművész is, aki mondhatni gyújtó hangú beszédével izelítőt adott abból a lelkesítő hazaszeretetből, melyet Szondy Miklós és maroknyi csapata érezhetett, mielőtt a sokszoros túlerő legyűrte őket. Az avatószalag átvágása után Barátossy Gábor főosztályvezető beszédében kiemelte, hogy mi magyarok többnyire csak vesztes csatákról és eseményekről tudunk megemlékezni, de mindez csak fokozza bennünk az elszántságot egy szebb és igazságosabb jövőért való munkálkodáshoz. Ajánlom mindazoknak, akik a környéken járnak, hogy ne sajnálják a kitérőt és keressék fel a várat, az emlékművet, üljenek le néhány percre a Selmechánya felé tekintő bástyafokra és halkán dúdolják el magukban a Szózatot.

Ezúton kell köszönetet mondani mindazoknak, akik bábáskodtak az emlékkő felállítására körül.

Pápai Gábor

A harmadik oldal

Pályázat... Korunk új bív-szava, varázsigéje lett e fogalom. Mást sem hallunk a TV-ből, rádióból, de még az újságok is azt barsogják: Pályáznunk, pályáznunk, pályáznunk...!

Ha valaki a jámbor óhajtól, a vissza nem térítendő források utáni égő vágytól már eljutott odáig, hogy elkészített egy pályázatot, netán meg is nyerte, esetleg már a megpályázott berubázást, projektet is megvalósította, sőt már az ellenőrzéseken és elszámolásokon is túl van, az jól tudja, hogy pályázni nem könnyű. Rengeteg buktatója van, sok előre nem látott költség is felmerül közben, sok utánajárással, ügyintézésessel, futkosással és idegeskedéssel jár.

A pályázati pénz bizony nem olcsó: cserébe nyitottá, átláthatóvá kell tenni a vállalkozás gazdálkodását, szigorítani a bizonylati fegyelmet, szabályozni kell egy sor folyamatot. Viszont mindez a sok kellemetlen velejárója a pályázatnak a legtöbb esetben az előrelépés irányába hat. Feszesebbé, szervezettebbé válik a vállalkozás, szabályozottabbá az üzletvitel. Ez a pályázat egyik nagy hozadéka. A másik az – általában kötelező mellékletként előírt – Üzleti Terv elkészítése. Ennek során a pályázó rákényszerül arra, hogy átgondolja vállalkozásának jövőjét (legalább középtávon), kialakítsa stratégiáját, elemezze üzleti modelljét. Szembesül tervezett berubázásainak, fejlesztéseinek megtérülésével (esetleg meg nem térülésével is). Módja van rendszerezetten kielemezni, számba venni vállalkozásának erősségeit, gyengeségeit, a vállalkozás előtt álló lehetőségeket és a fenyegető veszélyeket egyaránt. Tapasztalatom szerint az üzleti terv elkészítése után szinte mindenki egy kicsit másként tekint vállalkozására, mint korábban.

A pályázati hirdetéseknek, lehetőségeknek jószerivel se szeri, se száma. Hogy rábukkanjunk a bennünket érdeklő vagy számunkra elérhető pályázatra, ahhoz sokszor pályázatfigyelő-, tájékoztató kiadvány-oldalak százain kell átrágni magunkat, vagy a számítógép előtt kell bosszú órákat kuksolnunk internetes honlapok tucatjait böngészve. Még ekkor sem biztos a siker: könnyen elképzelhető, hogy a számunkra legalkalmasabb pályázati kiírásra csak a végső beadási határidő másnapján bukkanunk rá.

Az Erdészeti Lapok szeretne segítséget nyújtani az erdőgazdálkodóknak, erdőtulajdonosoknak, erdészeti vállalkozásoknak, erdőgazdaságoknak abban, hogy minél szélesebb körben megismerjék a pályázati lehetőségeket és minél többen éljenek is e lehetőségekkel. Szeretnénk hírt adni a legfrissebb lehetőségekről és a későbbiekben tervezzük konkrét pályázat-készítési tanácsok, tippek közreadását is.

A lehető legjobb amit tehetünk tőle: Pályáznunk, pályáznunk, pályáznunk...!

Dr. Ódor József

Tartalom

Kosztka Miklós – Markó Gergely – Péterfalvi József:
Erdőfeltárás tervezése a Börzsönyben298

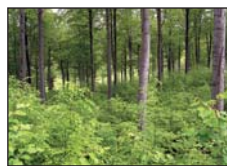
Erdők Hete országos megnyitó.....302

MEGOSZ Emlékülés.....303

Woodtech –
tudományos konferencia a
biomassza hasznosításáról306

FAO támogatás erdőkezelésre307

Tárczy Csaba – Bakó Csaba:
Tanulmányút herceg
Eszterházy erdejében308

Erdők Hete rendezvények.....b2, 312, 313

Mátyás Csaba:
A Természetvédelmi Hivatal
erdészeti szakmai koncepciójához.....315

Apatóczy István:
Beszélgetés Szántó Róbert kerületvezető erdőszel316

Tanévnyitó Sopronban317

Bidló András – Heil Bálint – Kovács Gábor:
A fekete nyár termőhelyi igénye318

Nagy Géza:
A fekete nyár gyógyító ereje319

Zentai Kinga:
Kulturális örökségünk: az erdő320

Tóth Aladár:
Százéves az új Pécsi Köztemető321

Fekete István újra otthon327

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXXXIX. évfolyam 10. szám (október)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: DR. SZIKRA DEZSŐ

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrási Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, dr. Czerny Károly, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járasi Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • E-mail: erdlap@mtesz.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: CSERÉP JÁNOS elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2004. október 5.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Őszi bükkös. Fotó: Szakács László

Erdőfeltárás tervezése a Börzsönyben dinamikus hálózattervezéssel

Összefoglalás

Az erdővel összefüggő társadalmi igények a rendszerváltás után jelentősen megváltoztak, ami az erdőgazdálkodással szemben is új igényeket támasztott. A természetközeli, többcélú, többtulajdonosú erdőgazdálkodás által megszabott peremfeltételekhez az erdőfeltárásnak is igazodni kellett. Az erdőfeltárás ma már nem indokolható a fakitermeléssel összefüggő érvekkel. Az erdő infrastruktúrájában megjelenő erdőfeltárásnak az erdővel szemben támasztott minden igényt ki kell elégíteni a területfeltárás elve szerint. Ennek megfelelően az erdőfeltárás eddigi elméletét alapvetően át kellett értékelni. Az új alapelvek érvényesítéséhez egy alapjaiban új tervezési rendszert kellett kidolgozni, amely az erdővel szemben támasztott minden igény figyelembevételére, ezek időbeli változásának követésére, a jelentős adathalmaz kezelésére alkalmas. Ezt a dinamikus hálózattervezési módszert először a Börzsöny feltáróhálózatának megtervezésénél használtuk. Bebizonyosodott, hogy a megfelelő alapadatok esetén a dinamikus hálózattervezés alkalmas az erdőfeltárás tervezésére, a variációk gyors kidolgozására és azok elemző összehasonlítására.

Kulcsszó: erdőfeltárás, geoinformatika, tervezés

1. A Börzsöny feltárásának problémája

Az IPOLY ERDŐ Rt. erdőterületén a feltártság messze elmarad az országos átlagtól, ami nehezíti gazdálkodásukat. Felmérték, hogy gazdálkodási eredményeiket csak az önköltség csökkentésével lehet megőrizni, illetve a kíméletesebb – többek között a PRO SILVA elvekhez közelítő – gazdálkodást akkor tudják megvalósítani, ha feltáróhálózatukat fejlesztik. Ezeket az elképzeléseiket hathatósan támogatta az ÁPV Rt. és az FVM Erdészeti Hivatala is.

A Börzsöny természeti értékekben nagyon gazdag terület. Ezért a Börzsöny területének jelentős része (mintegy 90%-ban) természetvédelmi oltalom alatt áll. A természetvédelem a gazdálkodást és a gazdálkodás fontos feltételét biztosító feltáróhálózat fejlesztését hatósági jogkörénél fogva korlátozza.

Az IPOLY ERDŐ Rt. kettős szorításban él. Egyfelől meg kell felelni a tulaj-

donosi jogokat gyakorló ÁPV Rt. gazdálkodási eredményt szorgalmazó követelményeinek, valamint be kell tartania a szigorú természetvédelmi előírásokat. Ez folyamatos konfliktusok forrása, ami sok esetben feszült légkört teremt. Az érdeellentétek jellemző területe az erdőfeltárás. Miközben az erdőgazdaság szeretné kialakítani az erdőgazdálkodás infrastruktúráját, a természetvédelem védi a természeti értékeket.

A természetvédelem részéről az erdőfeltárással szemben támasztott egyik kifogás az volt, hogy az erdőgazdaság nem rendelkezik egy közmegegyezésen alapuló hálózati tervvel, amely a természetvédelem érdekeit is messzemenően figyelembe veszi. Ennek a problémának a megoldására tett ajánlatot az Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanszék, ahol kidolgozták a természetközeli, többcélú, többtulajdonosú erdőgazdálkodás infrastruktúráját jelentő erdőfeltárás elméleti alapjait és az azt kiszolgáló dinamikus tervezési rendszert.

2. A tervezési rendszer elméleti alapjai

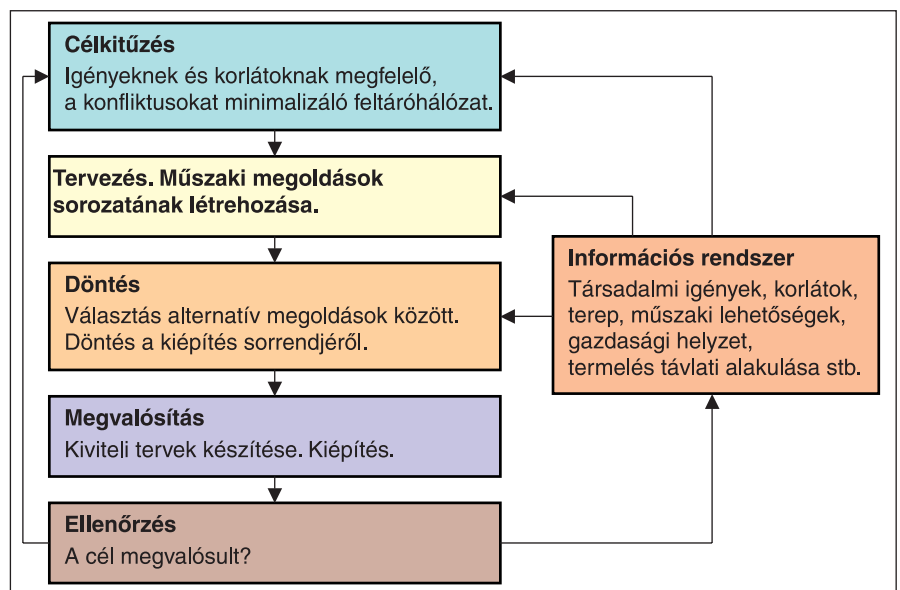
Az erdőgazdálkodás tevékenységi köre az utolsó évtizedben jelentősen átértékelődött. A társadalom a többcélú erdőgazdálkodástól megköveteli, hogy az erdő egyre jobban betöltse védő, védelmi szerepét, valamint teljesítse közjóléti feladatait. Ezeket a tevékenységeket gyakran az alapanyag-termelés terhére is

fokozni kívánja. Ugyancsak követelmény a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítása, amely apró, gyakori beavatkozással végzi az erdő kezelését. Az erdő szolgáltatásaival szemben támasztott fokozott társadalmi igények, a természetközeli erdőgazdálkodás szabta keretfeltételek azt eredményezik, hogy az erdő teljes területén minden időben valamilyen tevékenység folyik. A feltáróhálózatot ezért úgy kell kialakítani, hogy az a teljes területet behálózza, az területfeltáró hálózatként jelenjen meg.

Mindezek mellett átalakult a tulajdonosi szerkezet is. A termőföld és benne az erdő jelentős része különböző tulajdonosok birtokába került, ami vonalas létesítmények tervezésekor újabb egyeztetési feladatokat jelent.

A természetközeli, többcélú, többtulajdonosú erdőgazdálkodás (TTT) érdekeit kiszolgáló területfeltáró úthálózatok tervezésekor minden igény kielégítésére törekedni kell. Mivel ezt általában nem lehet megvalósítani, a feltáróhálózatot több variációban kell elkészíteni, majd a megvalósítandó variáció kiválasztásához szükséges összehasonlító és elemző adatokat össze kell állítani.

A döntés meghozatala után a hálózat megvalósítása több évig, sőt évtizedig tartó feladat. Ezen idő alatt megváltozhatnak alapvető célok és érdekeltségek, amelyek a korábban elfogadott feltárási variációt módosíthatják. A változásoknak megfelelően ekkor módosítani kell

1. ábra. Feltáróhálózat tervezési menedzsment

a hálózati terveken is. A feltáráshálózat tervezése ezért nem tekinthető befejezettnak egy adott időpontban, hanem azt a változásoknak megfelelően folyamatosan felül kell vizsgálni, amelynek alapját egy dinamikus tervezési rendszer képezheti.

A dinamikus tervezési rendszer alapja a menedzsment rendszer. Ez egy információs rendszeren keresztül összefogja a célkitűzést, az alternatív megoldásokat kidolgozó tervezést, a döntések előkészítéséhez szükséges elemzéseket, a megvalósítás folyamatát, majd visszacsatolással ellenőrzi, hogy a kitűzött céljainkhoz közelítettünk-e. (1. ábra.)

A dinamikus feltáráshálózat tervezési rendszerrel először a Börzsöny feltáráshálózatát terveztük meg és vizsgáltuk annak használhatóságát.

3. Az alkalmazott szoftver

A természetközeli, többcélú, többtulajdonosú erdőgazdálkodás céljai, igényei, korlátozásai az erdőterületen földrajzi információkhoz kapcsolva jelennek meg. A dinamikus tervezési rendszer a feltáráshálózat tervezéséhez geoinformatikai programot használ. Az alkalmazott szoftver kiválasztásakor egyik fő szempontunk az volt, hogy a hálózattervezéshez szükséges feltételek kielégítése mellett, az később alkalmas legyen a teljes erdészeti útdatbank kialakítására is. Elemzéseink szerint erre a célra legmegfelelőbbnek találtuk az ÁESZ által is használt DIGITERRA MAP geoinformatikai programcsomagot.

A DigiTerra Map egy magas szinten integrált geoinformatikai szoftver, amely lehetővé teszi országos méretű földrajzi adatbázisok kialakítását, legyen szó vektor vagy raszter térképi ábrákhoz kapcsolódó leíró adatokról. A szoftver az előbbi feladatok elvégzéséhez szükséges valamennyi eszközt tartalmazza: beépített tematikus térképező, térképszerkesztő, -elemző eszközök, digitális képfeldolgozó és felületmodellező, relációs adatbázis-kezelő és jelentéskészítő.

4. Feltáráshálózat tervezése a Börzsönyben

4.1. A többcélú erdőgazdálkodás céljainak feltárása.

A természetközeli, többcélú, több tulajdonosú erdőgazdálkodás önmaga, de ugyanígy az azt kiszolgáló erdőfeltárási különböző célokat szolgál és különböző érdekeket sért. Amikor egy feltáráshálózatot szeretnénk megtervezni, ezeket az el-

lentétesen ható tényezőket kell összegyűjteni, majd a konfliktuspontokat felderíteni és feloldani. A feltáráshálózat tervezésének ez a legtöbb problémával járó, legnagyobb átélést kívánó része.

A Börzsöny feltáráshálózatának tervezésekor is fel kellett deríteni ezeket a célokat, amelyeket alapvetően két csoportba foglalhatunk:

- erdőgazdálkodáson belüli célok,
- erdőgazdálkodáson kívüli célok.

Az erdőgazdálkodással összefüggő célok jól meghatározhatók, bár a feltáráshálózat tervezésével kapcsolatban felmerültek olyan újabb célok és kérdések, amelyek korlátot vagy támogatást jelentettek.

Az erdőgazdálkodáson kívüli célok rendkívül sokrétűek. Ezek felderítésére nem lehet mindenhol használható sablont vagy tervezéshez használható listát összeállítani. Nagyon fontos, hogy erről a listáról senki ne hiányozzon, mert a későbbiek során a meg nem hívottak is felléphetnek olyan igénnyel, amit a tervezés előrehaladásakor már nehéz figyelembe venni. A Börzsöny feltáráshálózatának tervezésekor ezeket a szempontokat szem előtt tartva állítottuk össze ezt a listát, amelyen szerepeltek:

- a terület használatában mértékadóan érdekeltek, valamint az érintett hatóságok (erdőgazdálkodó, természetvédelem, vadásztársaságok stb.),
- a területfejlesztésért felelős kistérségi képviselők,
- a helyi lakosságot képviselő polgármesterek,
- mértékadó vállalkozók, civil szervezetek,
- érdeklődők, akik a munkában részt kívántak venni.

A térségben felmerült igényeket az összes érdekelt bevonásával a SWOT analízis módszerével derítettük fel és csoportosítottuk. A Börzsönyben folyó többcélú erdőgazdálkodás célrendszerét ennek alapján próbáltuk megfogalmazni.

4.2. Adatgyűjtés és digitális térképek készítése

A tervezéssel érintett és azt körülvevő területek síkrajzi információit, mint analóg adatmodellt, az 1:10 000 méretarányú erdészeti üzemi térkép szolgáltatta. Az üzemtervezett területek leíró adatait az erdőállomány-adattár biztosította.

Az üzemi térképszelvényeket és a hozzájuk kapcsolt adatbázist az IPOLY ERDŐ Rt. bocsátotta rendelkezésünkre. A DigiTerra Map program segítségével az elsődleges adattáblákhoz újabb adattáblákat kapcsoltunk, amelyek az

erdőfeltárással szemben támasztott igényeket és az elemzésekhez szükséges adatokat tartalmazzák.

A tervezéshez szükség volt a Börzsöny közlekedési hálózatának (közút, erdészeti út, vasút) elkülönített tárolására a térképi adatbázisban. Ezt a digitális térképen a közutak és az erdőgazdasági útleltár alapján beazonosítható vonalak felüldigitalizálásával, valamint a rendelkezésre álló papírtérképek fontos részleteinek szkennelésével, majd digitalizálásával állítottuk elő.

4.3. Igények térképi megjelenítése

A földrajzi objektumokat leíró vektor-, raszter- és felületelemeket a programmal térképnézeteken szemlélhetjük. A térképnézetek a tervezéshez szükséges témákból épülnek fel, amelyek adatszűrés és tematikus osztályozás után igényeink szerint jelennek meg (tematikák). Egyszerre több térképnézet-ablakot nyithatunk meg és rendezhetünk el a képernyőn az összehasonlítások és az elemzések elvégzéséhez. Így pl.: az erdőfeltárással szemben felállított korlátokat és igényeket ennek megfelelően tematikus térképek sorozatán ábrázolhatjuk, amelyek a létrehozott digitális térkép földrajzi objektumaiból és az adott igény szempontjából lényeges leíró adatokból állnak.

A Börzsöny feltáráshálózatának tervezése közben tizenhatféle tematikus térképet hoztunk létre és nyomtattunk ki. Ezekről bebizonyosodott, hogy azok csak a mondanivalók bemutatására szolgáló ábrák és nem munkatérképek. A tervezést az adatbázisra támaszkodva a képernyőn kellett elvégezni. Ezeknek a térképeknek a hagyományos megjelenítését azért is abba kellett hagyni, mert az adatbázis adta csábító lehetőségek miatt még számtalan tematikus térképet lehetett volna előállítani, amelyek kinyomtatása jelentős költségeket emésztett volna fel, illetve a további munkát tette volna merevvé.

Az erdőfeltárási tervezéséhez létrehozott geoinformatikai adatbázis ezzel további elemzéseket tesz lehetővé, amelyeknél a kiértékelést a képernyőn megjelenő és az adott problémafeltárásnak megfelelően létrehozott térképnézetben célszerű elvégezni.

Az általunk létrehozott tematikus térképek a rendelkezésre álló és általunk kiépített adatbázisra támaszkodva az erdőfeltárási tervezéséhez szükséges adatok alapján készültek. A tematikus térképek sora bővíthető lett volna, ha munkánk során további összefüggő adatbázisok kialakítására lett volna módunk.

4.4. Hálózati variációk tervezése

Az igények vizsgálatakor a hálózat-tervezés szempontjából egy mértékadó peremfeltétel körvonalazódott és az a természetvédelem igénye volt. A természetvédelem által rendelkezésre bocsátott adatok alapján az erdőrészletek három csoportba sorolhatók: védett, fokozottan védett és olyan részletek, ahol út nem építhető.

A hálózatot alkotó nyomvonalak tervezését a természetvédelem igényein és korlátjain kívül alapvetően az erdőgazdálkodás szempontjai befolyásolják. Ezek a hálózattervezésről a feltérési koncepcióban jelennek meg, amely megadja az egyes erdőrészletek gazdálkodó által elképzelt megközelíthetőségét és a termőterületi feltárás (finom feltárás) termelési megoldásait. Mivel erre kiforrott koncepcióval az erdőgazdaság még nem rendelkezik, ezért a tervezéskor az erdészeti konkrét nyomvonal-elképzeléseit, a terület keresztdőlését és a domborzati viszonyokat vettük figyelembe.

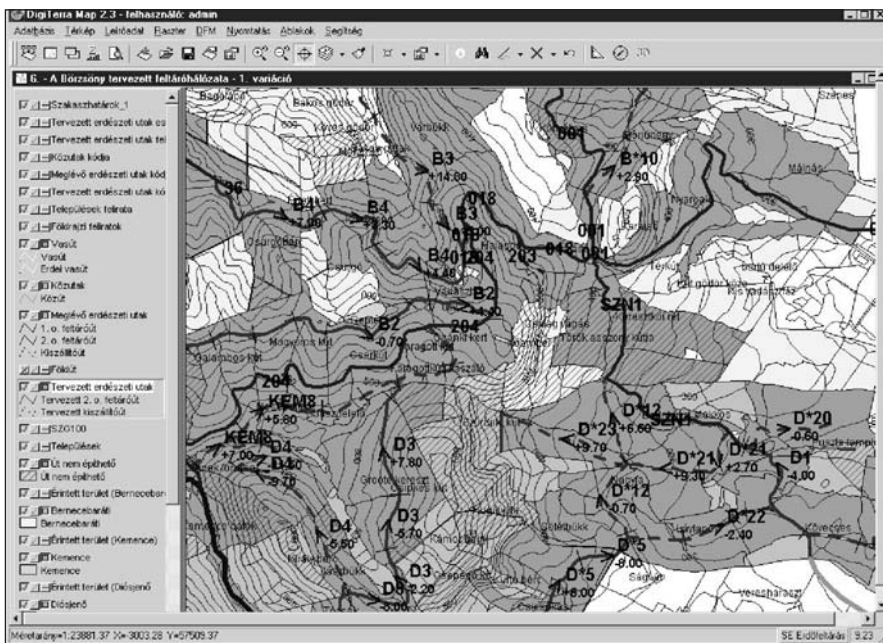
Az egyéb igényeket, mint amilyen a védelmi, védő igény, valamint a közjóléti igény, a turizmus igénye a természetvédelem merev elzárkózása, továbbá a térségben élők igényeinek nem túl határozott képviselője miatt felderíteni és az adatbázisba beépíteni nem lehetett.

A hálózat elemeinek térképi felkeresésekor a negatív kardinális pontokat, illetve a fokozottan védett erdőrészleteket lehetőség szerint igyekeztünk elkerülni, ez azonban nem volt minden esetben megvalósítható. Általános szempontnak tekintettük azt, hogy ezeken a területeken keresztül új nyomvonalat ne vezessünk, amit kevés kivétellel sikerült megvalósítani.

4.5. A semleges vonal felkeresése

Az igények és korlátok ismeretében, bizonyos terepi információk alapján a feltérési hálózatot semleges vonal mélységig terveztük meg. (2. ábra.)

Ahhoz, hogy a digitális térképen a domborzatot követő hosszabb-rövidebb egyenlejtésű vonalakat (semleges vonal) felkereshessük, az alkalmazott szoftver fejlesztőivel történt többszöri konzultáció útján kifejlesztett programmodulra volt szükség. A térbeli domborzat, amelyen az egyes vonalak felkereshetők, szabálytalan háromszögháló (TIN) alapú felületmodell volt. Az egyes útvonalakat általában több egymást követő egyenlejtésű szakasz megtervezésével alakítottuk ki. A program fejlesztése még közel sem mondható véglegesnek, de segítségével már sikerült kiküszöbölni a papír-

2. ábra. A tervezett feltérési hálózat részlete

térképek alkalmazását a semleges vonalak felkeresésénél. A tervezés során mintegy 700 km semleges vonalat kerestünk fel ezzel a módszerrel.

4.6. Variációk összehasonlító elemzése

A feltérési hálózat kialakításakor kétféle megközelítést alkalmaztunk és ennek megfelelően két variációt dolgoztunk ki.

Ahhoz, hogy a kidolgozott változatok összehasonlíthatóak legyenek, objektív alapokra helyezett elemzést kell végezni, ezért az értékeléshez mérhető adatokat célszerű felhasználni. Ezeket a program elemző része szolgáltatja.

A két változat összehasonlításához képeztünk például a komplex feltérési mutatót, a közvetlen feltérési mutatót, a feltárt területarányt. De ugyanilyen fontos volt kimutatni azt, hogy a természetvédelem által „út nem építhető” kategóriába sorolt részleteket az erdőszet területét feltáró meglévő és tervezett utak milyen hosszszon érintik, vagy keresztezik.

Ugyancsak kimutattuk a több úttal érintett, többszörösen feltárt erdőrészletek területét. Ezek közgazdasági hatása kedvezőtlen, ezért területük csökkentésére kell törekedni.

Érdekes statisztikát lehetne készíteni a kedvező közelítési súlyponttávolságok ismeretében. Ez az adat a közelítő eszköztől és technológiától függ, ami azonban nem állt rendelkezésünkre. Ezzel kapcsolatban kell felhívni a figyelmet arra, hogy az adatbázisban nem szereplő ismereteket a számítástechnika sem tudja pótolni.

Az alkalmazott geoinformatikai szoftverre épülő tervezési módszer a fentiek alapján olyan hatékony eszköz, amelynek segítségével az állandóan változó körülmények és kiindulási adatok nyomon kísérhetők, valamint minden megvalósult feltérési elem után megvizsgálva céljaink teljesülését, a szükséges módosítások azonnal átvezethetők és megjeleníthetők. Ekkor azonnal kitűnik az a rugalmasság, ami a gyors és körültekintő döntéshozatalt elősegíti.

5. Eredmények, javaslatok

A Börzsöny feltérési hálózatának tervezésekor megállapítottuk, hogy a DIGITERRA MAP geoinformatikai programcsomag messzemenően alkalmas a feltérési hálózatok dinamikus tervezésére, és egy későbbi teljes erdőszeti útdatbank megteremtésére. Fontos tudatosítani azt, hogy a térinformatikai programokra támaszkodó tervezési rendszer egy teljesen új szemléletet kíván. A körülmények megváltozásaakor az adatok gyorsan cserélhetők, a térben megjelenített adatok az új helyzetnek megfelelően bemutathatók, számtalan variációban elemezhetők, a tematikus térképek a képernyőn pillanatok alatt előállíthatók, elmenthetők és továbbadhatók. A kidolgozott rendszer jó lehetőséget ad az erdőfeltérési erdőgazdálkodásra gyakorolt hatásának elemzésére is. Mindezt az előnyt azonban csak akkor szolgáltatja, ha az adatbankban tárolt információk naprakészen követik a változásokat. Olyan kérdésekre pedig az információs rendszer sem

tud választ adni, amire az adatbank nem tartalmaz adatokat.

6. Irodalom

1. Kosztka M.–Kucsara M.–Péterfalvi J.–Pájer J.–Gribovszki Z.–Markó G.–Kalicz P. (2000): „A Börzsöny komplex, közjóléti feltárása.” Kutatási-fejlesztési jelentés. Kézirat. Sopron, 2000.

2. Kosztka M. (1993): Erdőfeltárás a társadalmi változások és a többcélú erdőgazdálkodás feltételei között. Kutatási jelentés. Sopron.

Opening up design by dynamic network development method in Börzsöny hills

Summary

Social demands and public expectations of forest management have been changing due to the significant changes resulted in by the social transformation in Hungary. Forest management should meet the highest demands of a more nature and environment friendly, multi-purpose forest policy on the basis of new forest-ownership structure being adjusted to the marginal conditions of forest opening up policy issues. Forest opening up policies no longer can be justified with the arguments in connection with felling trees. Forest opening up -as a significant factor of the infrastructure of the forests- should meet all the possible demands on the very basis of the principles of forest opening up. This particular finding means that all the existing theories of forest opening up should have to be reassessed. Enforcement of this principle requires a new system of design, which is suitable for taking all the items into consideration in connection with meeting the high expectations. being suitable for following up time changes and suitable for handling huge databasis. This dynamic network development method was applied first in the Börzsöny mountain. Application of the network development system has been proved to be very efficient. It has proved that on the basis of data available a dynamic network has been suitable for designing forest opening up, has been suitable for both rapid elaboration for variations and an analytical comparison of the variations occurred.

Keywords: forest opening up, geoinformatics, design.

Kántor B. Péter Börzsönyi mozaik

*A kis begyi patak
úgy csillog,
Mint az elsőáldozó
gyermek szeme,
Pisztráng táncol
benne,
Pedig csak
a csend a zene.
Hollók fekete szava
száll az erdő felett,
Mintba búcsúztatnák
a távozó telet.
Hangjuk, mintba évszázados,
poros könyvből szólna,
Mintba elfelejtett
sámán-ének volna.*

*Magaslesre mászom,
s leülök,
Mint asztalnál a vendég.
... mintba én is tölgyfa lennék
... mintba és is erdő volnék...
Itt talál az alkony,
az éjjel,
S még itt talál a hajnal,
Szívem búrján
fel-feltörő dallal
Mert most én is
tölgyfa vagyok,
Mert most én is
erdő vagyok,
S a Börzsöny szép szívével
egyszerre dobbanok.
S ez a Szív mindig
megnyugvást adón vár,
Mint templomban
az oltár.*

Tisztelt leendő partnerünk!

Nemes ügyhöz kérjük a támogatását. Olyan civil szervezet fordul Önhöz, amely egy kiváló pedagógus emlékét úgy akarja megőrizni, hogy a jövőre gondol.

A Csizmazia Közhasznú Alapítvány 2002 elején hozták létre a 2000-ben elhunyt biológus-tanár barátai és családtagjai. Az alapító a Mozaik Kiadó és Oktatási Kft. A kuratórium elnöke Török Imre György, az Atvízig nyugalmazott igazgatója, tagjai Vass Sándor a Dalerd Rt. vezérigazgatója, Sztanó János a Szegedfish Kft. ügyvezetője, Gál Béla a Radnóti Gimnázium tanára, Márok Tamás újságíró, valamint a Csizmazia-család egy képviselője. Az alapítvány céljai: a névadó életművének szellemében támogatni az iskolások természeti szemléletű nevelését, és díjazni az oktatásban kiemelkedő szerepet játszó pedagógusokat.

Az alapítvány 2002 őszén írta ki az első pályázatát általános és középiskolásoknak. Természettismereti, madártani, természetvédelmi témakörökben kért dolgozatokat, amelyek saját megfigyelésen alapulnak. Az első pályázatra közel 150 pályamű érkezett az ország valamennyi tájáról, ebben az évben 200 dolgozatot kaptunk. A tanárokból, biológusokból álló zsűri 2003-ban 40 résztvevőt tartott díjazásra érdemesnek. A győztesek táborozási lehetőséget és könyvjutalmat nyertek.

A díjjátadó ünnepségre a Móra Ferenc Múzeumban került sor, minden pályázót meghívtunk a tanárával együtt. Az ünnepségre megtelt a díszterem. 2004-ben április 24-én, az alapítvány névadójának születésnapján került sor a díjak átadására.

A pályázatot a kuratórium évente szeretné megismételni.

A pályázatok igen magas száma és a díjkiosztón mutatott nagy érdeklődés megerősítették a kuratórium tagjait abban a meggyőződésükben, hogy a kitűzött célok fontosak, azok sok gyereket mozgósítanak, az efféle tevékenységre van társadalmi igény. A környezet- és természetvédelem az elkövetkező időszak egyik legfontosabb problémája lesz, s ezért nagyon fontos, hogy a jövő nemzedéke felkészülten gondolkozzék róla.

A Csizmazia Alapítvány ezt szeretné segíteni a maga eszközeivel!

Alapítványunk közhasznú szervezet, a támogatás leírható az adóalapból. Nemcsak pénzt, de a munkánkban felhasználható más segítséget, például díjakat is szívesen fogadunk.

Keressük azokat a természeti szemléletű nevelésért tenni akarókat, akik számlaszámunkra utalt támogatásukkal segítik alapítványunkat. Várjuk azoknak a jelentkezését, akikre rendszeresen, évente támaszkodhatunk.

Számlaszámunk:

Csizmazia Közhasznú Magánalapítvány
11998006-06294423-10000001
Kérjük támogassa ezt a munkát!
a Csizmazia Alapítvány Kuratóriuma

Kapcsolattartónk:

Csizmaziané Lipták Mária,
Móra Ferenc Múzeum,
Szeged, Roosevelt tér 1-3.
06-62/549-052, 549-040

MAGÁNERDŐBEN

MAGÁN ERDŐTULAJDONOSOK ÉS GAZDÁLKODÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
FEDERATION OF PRIVATE FOREST OWNERS AND MANagements IN HUNGARY

1021 Budapest, Budakeszi út 91. Tel.: 391-4290, fax: 391-4299

e-mail: megosz@mail.datanet.hu

Rendezvények az ERDŐSZÖV Rt. székhelyén

2004. szeptember 16-án Pilisben, az ERDŐSZÖV Rt. székhelyén került sor a MEGOSZ emlékülésére és a kapcsolódó rendezvények megtartására. A résztvevő szervezetek az OEE, a FAGOSZ és az Agrárkamara voltak. E hávi híradónkban az ott történetekről szeretnénk számot adni és egyben köszönetet mondani a szervezőknek, rendezőknek áldozatos munkájukért.

ERDŐK HETE 2004. országos megnyitója

A hatodik éve indult rendezvénysorozat színhelye az idén a magánerdő volt. A pilisi általános iskolások rövid műsorát követően Cserép János, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke tartott ünnepélyes megnyitó beszédet. Kiemelte, hogy az OEE-nek, a MEGOSZ-nak és a FAGOSZ-nak rendkívül nagy szerepe van abban, hogy az ország közvéleményét, a politikai és gazdasági döntéshozókat az erdő érdekében megfelelően tájékoztassák. Nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy bár az erdő kirándulásra, gombászásra, felüdülésre is szolgál, de jelentős a gazdasági szerepe is. Kiemelte, hogy az erdővagyon működtetésében jelentkező korlátozásokat előre elfogadott egyezséggel kell kompenzálni s ennek érvényesítése és biztosítása az

állami vezetés feladata. Maradjon továbbra is az erdő a tulajdonosok és az állami erdészet kezelésében. Végezetül megemlítette, hogy az Erdők Hete rendezvények iránti érdeklődés örvedetesen növekszik.

Ezt követően került sor Barátossy Gábornak, az FVM főosztályvezetőjének ünnepi előadására, melynek néhány gondolatát idézzük fel.

Mindannyian tudjuk milyen rendkívüli értéke hazánkban az erdő. Valamennyi polgártársunk kötődik valamilyen formában az erdőhöz, mely az ország területének 19,5%-át foglalja el. Az erdőt elődeinktől kaptuk s azt gyarapítva, megnövekedett értékkel kell utódainknak átadni. Az állami erdőterületek mellett mind nagyobb arányt képviselnek a magánerdők s a magántulajdon sajátosságaiból fakadóan megváltozik az állami akarat érvényesítése is az erdőben. Meg-

növekedett feladatot jelent a még nem működő magánerdők sorsának rendezése is.

A következő évek során jelentős uniós erdőtelepítési támogatásokra számíthatunk. Ennek keretében 2004-2005. során 9000 hektár szántóföldi erdőtelepítésre nyílik lehetőség, ami a továbbiakban bővülni fog. Uniós tag-ságunkkal némileg módosul az erdők nemzeti finanszírozása. Folyamatban van további erdőterületek védelem alá helyezése; az FVM az erdőtörvényből kiindulva minden ilyen irányú kezdeményezést kellő alapossgal megvizsgál és véleményez. Fontos, hogy a magyar erdőgazdálkodás, a hagyományait megőrizve, jól szolgálja az állami, a közösségi és a magánérdekeket egyaránt. Barátossy Gábor végezetül a nagyszámú közönségnek eredményes és hasznos napot kívánt a további rendezvények során.

fotó: Mőcsényi M.

fotó: Mőcsényi M.

A MEGOSZ Emlékülése

A Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége ünnepélyes keretek között emlékezett meg a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége (TEOSZ), illetve jogutódja, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége, a MEGOSZ 10 éves fennállásáról. A mintegy 100 főnyi meghívott elsőként *Mihályfalvy István*, az ERDŐSZÖV Rt vezérigazgatója, a MEGOSZ alelnöke üdvözlő beszédét hallgatta meg, majd *Luzsi József*, a MEGOSZ elnöke tartott ünnepi beszédet.

fotó: Mocsényi M.

Tisztelt Vendégek, Kollégák, Hölgyeim és Uraim!

Nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök mindenkit, akik elfogadták meghívásunkat jubileumi rendezvényünkre. Köszöntöm külföldi vendégeinket és azokat a politikusokat, akik megtiszteltek bennünket a mai napon. Köszöntöm az FVM, a KVV, az NFA, az ÁPV Rt., a helyi Polgármesteri Hivatal, a különböző hatóságok, az Állami Erdőgazdaságok, és az erdészeti tudományok képviselőit, köszöntöm az érdekképviseletektől érkezetteket, az OEE-t, az Agrárkamarát és a FAGOSZ-t, a MEGOSZ-tagokat, az integrátorokat, és minden megjelentet.

Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy a szervezett magánerdő-gazdálkodás elmúlt 10 évéről, jelenéről és várható jövőjéről tájékoztassam Önöket.

Abhoz, hogy bízzassunk a jövőben, ismernünk kell múltunkat, meg kell felelnünk a jelen kibívásainak és elképzelésünk, tervünk kell hogy legyen a jövőről.

Nézzük a múltat.

A rendszerváltozás után Magyarországon 1,9 millió hektáros erdőterületnek, több mint 40%-a magántulajdonba került. Ismereteim szerint mintegy 500 000 ember jutott erdőtulajdonhoz, amivel párbuzamosan a hagyományos szövetkezeti erdőgazdálkodás szinte meg is megszűnt.

A magántulajdonba került erdőterületek működtetésére különböző gazdasági társaságok alakultak Magyarországon területén. Ezen társaságok tagjainak, vezetőinek és tulajdonosainak semmilyen minta nem áll rendelkezésére, hogy hogyan is működtessék hatékonyan vállalkozásaikat.

Gépekkel, telephellyel, működő tőkével nem rendelkeztek, csak az erdészeti szaktudás és kreativitás állt a szakemberek rendelkezésére.

Elmondhatjuk tehát, hogy annak idején, a 90-es évek elején a magyar magánerdő-gazdálkodás az alapok lerakásával kezdte meg tevékenységét.

A megalakult erdőszövetkezetek, erdőbirtokossági társulatok, Kft.-k és magánszemélyként erdőgazdálkodók magukra utalva, a helyi adottságoknak megfelelően szinte spontán, külső részleges információk alapján kezdtek meg gazdálkodásukat.

Az országban elsőként megalakult magánerdészeti gazdasági társaságok vezetői és tagjai felismerték, hogy a szervezett és hatékony munkához közös fellépésre és az információk kölcsönös kicserélésére van szükség.

1994 őszén dr. Csötönyi József kezdeményezésére, aki akkor a MOSZ Erdészeti Választmányának a titkára volt, 27 alapító szervezettel megalakult jogelődünk, a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége Telegdy Pál vezetésével, melynek ügyvitelét a MOSZ vállalta, és tagszervezete lett a FAGOSZ-nak is.

1996-ban elődszövetségünk elindította az 5 éven keresztül működő Erdőgazda Napok rendezvénysorozatot, amely fontos találkozóhelye lett a magánerdő-gazdálkodást folytató szakemberek és tulajdonosok hazai közösségének.

Az elért sikerek ellenére a szövetség taglétszáma alig növekedett, melynek fő oka az volt, hogy az erdőtulajdonosokat a társas erdőgazdálkodás történelmi tapasztalatai elriasztották.

Az alapítók ezért döntő elhatározásra jutottak és a Társas Erdőgazdálko-

dók Országos Szövetségének jogutódjaként megalakították a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségét, mely kompletten az egész magyar magánerdő-gazdálkodás érdekképviseletét, a magánerdő-gazdálkodás szakmai kultúrájának továbbfejlesztését tűzte zászlajára.

1998. november 1-től működik szövetségünk a jelenlegi névvel. A fenti döntés eredményesnek bizonyult, az új szervezet elfogadottsága és az erdészeti integrátori rendszer megindulása jelentősen megnövelte a MEGOSZ tagságát.

Az új szövetség világos programot készített az uniós csatlakozásig terjedő időszak teendőire vonatkozóan és megtette a szükséges lépéseket a hazai és nemzetközi elfogadottság megszerzése érdekében.

Ennek eredményeként a MEGOSZ megtisztelő meghívást kapott Brüsszeltől, hogy váljon az Európai Erdőbirtokosok Szövetségének tagjává és ezzel a magyar erdőtulajdonosok európai képviselőjévé.

Az FVM Hivatal támogatásával 1999-ben megjelent az Erdőgazda újság, mely a szövetség híreit, szakmai ismereteket, erdészeti és természetvédelmi információkat juttatott el tagjainkhoz. További jelentős előrelépést jelentett, amikor 2000. év végén szövetségünk a Budakeszi úton létesített erdészeti információs központba költözött, ahol az FVM Erdészeti Hivatal támogatásával kapott méltó elhelyezést és infrastruktúrát.

A szövetség célja lett tagjainak gazdasági és szakmai érdekképviselete, érdekegyeztető feladatainak ellátása, a tartamos magánerdő-gazdálkodás megvalósítása, tagjai erdővagyonának megőrzése, növelése, az erdővagyon működtetésének segítése, a tulajdonosok, a gazdálkodók hasznára. A magánerdőben az erdészeti és erdőhasznosítási szakmai kultúra terjesztése, fejlesztése. Tagjainak képviselete mindazonon a fórumokon, amelyek az erdő és az erdőtulajdonhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek kerülnek tárgyalásra. Szövetségünk véleményt nyilvánít az erdőtulajdonlás és a benne folyó gazdálkodást érintő jogszabálytervezetekről, a szükséges és indokolt jogszabály-módosítást kezdeményezi.

Együttműködik és kapcsolatot tart fenn más szakmai, tulajdonosi, államigazgatási és érdekképviseleti szervekkel, oktatási és kutatási intézményekkel hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

Szövetségünk jelenleg mintegy 25 ezer erdőtulajdonost, erdészeti szakembert, erdőgazdálkodót képvisel és közel 200 ezer ha szervezett erdőtulajdont jelenít meg.

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezetek közel 500 Birtokhasznosítási Bizottságában van képviselőnk.

Az elmúlt 6 esztendő alatt szövetségünk kiépítette kapcsolatait a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériummal, az állami erdőgazdaságokkal a különböző szakhatóságokkal, az erdészeti kutatás, oktatás intézményeivel, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztériummal, a PRO SILVA Hungáriával, a WWF Magyarországgal és a FAO-val.

Az érdekképviselet hatékony ellátása szempontjából fontos feladat volt a hazai más, de kapcsolt érdekképviseleteket ellátó szervezetekkel való együttműködési lehetőségek kialakítása. Így a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetséggel (FAGOSZ) és az Országos Erdészeti Egyesülettel (OEE) kötöttünk hosszú távú együttműködési szerződést.

Egymás elnökségi ülésein, kölcsönös és folyamatos tárgyalási joggal felruházott képviselők segítségével tartjuk a mindennapi kapcsolatot. Ennek köszönhetően az Agrárkamarával kiegészülten több esetben léptünk fel közösen a magánerdő-tulajdonosok és gazdálkodók érdekeinek védelmében.

Az Erdőgazda újság megszűnését követően, 2003 szeptemberétől az Országos Erdészeti Egyesület lapjában, az Erdészeti Lapokban kap helyet szövetségünk önálló rovata, MEGOSZ Híradó címmel, és biztosítja, hogy nemcsak a MEGOSZ, de az OEE tagjai is állandó tájékoztatást kapjanak a magánerdőt érintő ügyekről.

Az elmúlt években az erdőgazdálkodás szakmai színvonalának fejlesztése céljából bemutatókat, előadásokat, tanfolyamokat, szakmai találkozókat, bel- és külföldi szakmai utakat szerveztünk. Kapcsolatot tartunk fenn az írott és elektronikus sajtóval, ezáltal is elősegíteni kívánjuk az erdőgazdálkodás pozitív társadalmi megítélését, valamint folyamatosan bemutatjuk a magán-erdőgazdálkodás helyzetét, eredményeit és gondjait. A tagság igényeinek figyelembe vételével szolgáltató feladatokat is el látunk, úgyhogy a magánerdészetet

érintő aktuális eseményekről, új kutatási eredményekről, erdőgazdálkodási és természetvédelmi ismeretekről rendszeres tájékoztatást nyújtunk.

Honlapunkról valamennyi aktuális magánerdő-gazdálkodással kapcsolatos információt elérhet bárki, nemcsak az erdőről és az erdőtelepítésről, hanem az erdőhöz kapcsolódó pályázati lehetőségekről is.

Hét régiós központtal rendelkezünk, és minden megyében található képviselőnk, Két vidéki irodát működtetünk, egyet Zalaegerszegen, egyet pedig Szolnokon. A legfőbb bázisunk az ország valamennyi bejegyzett integrátora, 45 gazdálkodási egység.

A 2004. esztendő bebizonyította, hogy a MEGOSZ alkalmas az országos érdekképviseletre, hiszen az erdőtelepítéssel kapcsolatos demonstrációk és az azt követő tárgyalások során értékes kompromisszumra jutottunk az agrártárca képviselőivel.

Szövetségünk nemzetközi elismerését jelzi, hogy a CEPF az Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége soron következő közgyűlését Budapesten rendezte 2004. november 6-9. között. Európa erdőgazdálkodásának 60%-át képviselő országos szövetségek elnökei látogatnak el Magyarországra, ismerik meg hazánk magánerdészeti kultúráját, gazdasági eredményeit, és persze nehézségeit is.

A közeljövő feladataiként a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége célul tűzte ki az elaprózott birtokrendszer koncentrációját. Több fórumon hangsúlyoztuk, illetve kértük a szakminisztériumok segítségét, hogy érjék el különböző ösztönzők segítségével, hogy hatékony, optimális méretű tartamos erdőgazdasági egységek jöbessenek létre.

Fontos feladatnak tekintjük, a még úgymond nem működő magánerdő-tulajdonosi kör megszólítását. Szeretnénk elérni az elkövetkezendő években, hogy az európai átlagnak megfelelő szintre, legalább 10%-ra szorítsuk vissza az országban található működés alá nem vont erdőterületeket. Javaslatainkat már eljuttattuk az illetékes minisztériumoknak és hatóságoknak.

Az Európai Uniótól és nemzeti forrásból szeretnénk, ha a tőkeszegény magánerdő-gazdálkodók forráshoz jutnának. Sokszor a gazdálkodás gátját képezi a mobilizálható pénzüsszegek hiánya. Mivel Magyarországon a magánerdő-gazdálkodásnak múltja nincsen, és mint már említettem szinte a nulláról kezdték a tevékenységüket,

ez a pénztelenség ezóta is rányomja bélyegét gazdálkodásukra. Kedvezményes bitelek biztosításával a különböző, jelenleg érvényben lévő támogatási összegek időbeni kifizetésével kellene segíteni a magánerdő-tulajdonosokat és a gazdálkodókat.

Nemzeti forrásból biztosítani kell a jelenlegi erdőterületek fenntartását és működését. Úgy, hogy az egységárakat legalább inflációkövetően évente ki kell igazítani.

Az elmúlt években csökkentett vagy átcsoportosított támogatási formákat vissza kell állítani, azok mellé véleményünk szerint nagyobb pénzüsszegeket kell rendelni, mivel az uniós erdőtelepítési rendszer belépésével az eddig nemzetileg finanszírozott első kivitelekre elköltött pénzüsszegek felszabadulnak. Reméljük a jövőben a batálonnak nem lesz célja az erdőfenntartástól és az erdőtelepítésektől pénzeket elvonni. Gondoljuk ezt azért is, mivel az erdőfenntartásra visszafizetett támogatások közcélú támogatásként jelennek meg minden évben. Az erdők fenntartása, az erdők telepítése közcélakat is szolgál, reméljük tehát, a köz a jövőben egyre többet fog áldozni ezekre.

Szeretnénk elérni, hogy az uniós vidékfejlesztési pályázati lehetőségek az erdőhöz, azon túl az erdőgazdálkodókhoz is eljussanak, és mindezekből részesedjenek is.

Reméljük, a mezőgazdasági területek erdősítésének programja rövid időn belül elindul, pénzügyi bázisra biztosított lesz és azok a vállalkozók, erdőgazdálkodók, akik az elmúlt években erdőtelepítéssel és csemetermesztéssel foglalkoztak, tevékenységük kiszélesítésén gondolkodhatnak, és nem kényszerülnek arra, hogy vállalkozásaikat leépítsék. Sok ezer embernek biztosíthatunk így munkát az országban önszerveződéssel, amely munkabehelyek létrejöttéhez az államnak semmilyen támogatást nem kell nyújtania.

A különböző védelmi korlátozások miatt sok magánerdő-tulajdonos és gazdálkodó jelentős jövedelemtől esik el, melynek megtérítését nem látjuk biztosítottnak. Az elmúlt napokban megtörtént a Natura 2000 területek kijelölése. Ezen területek természetvédelmi korlátozásai úgy lépnek életbe, hogy mindezzel párhuzamosan a tulajdonosok, az erdőgazdálkodók nem jutnak kompenzációs lehetőségekhez. Az EU jog lehetővé teszi ezen területek kijelölését, de akit vagy akiket ez érint azonnal lát-

batja a kieső jövedelmükett, kárukat milyen módon és milyen mértékben kompenzálják.

Szeretnénk, ha az ilyenek, és az ehhez hasonlók mindenki meglepedésére rendeződnének.

Beszédem első felében a MEGOSZ múltját, annak eredményeit soroltam fel. A múlt ismerete nélkül senki sem létezhet, a tapasztalatokból, a tanulságokból táplálkozva kell hogy építse mindenki a jövőjét. Mi is így szeretnénk.

Feladatunk van bőven. Mindezek megvalósítására a MEGOSZ tagsága és vezetése reális lebelőséget lát. Mi mindent meg fogunk tenni azért, hogy a magyar magántulajdonú erdőterületek ápoltak, gondozottak legyenek és a köz boldogulását is segítsék. Ehhez kérjük minden erdőt szerető, ahhoz bármilyen módon kapcsolódó magyar állampolgár segítségét, hogy majdan utódaink bálás szívvel emlegessék a mostani magánerdő-tulajdonosokat, erdőgazdálkodókat.

Ehhez kívánok mindenkinek jó egészséget, és a munkájában sok sikert!

Ezt követően *Natalie Hufnagl*, az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének (CEPF) főtitkára tartott előadást. A főtitkár asszony szavait *dr. Lengyel Attila* a szövetség kelet- és közép-európai tanácsadója tolmácsolta. Előadásában *Natalie Hufnagl* ismertette a CEPF szervezetét, feladatait. Elmondta, hogy az uniós országok valamennyi magánerdő-tulajdonosának érdekeit képviselik. Brüsszeli irodájuk segítségével aktívan és közvetlenül részt vesznek a magánerdővel kapcsolatos uniós törvényelőkészítési munkában. Kiemelte, hogy kelet- és közép-európai tanácsadójuk magyar, székhelye Budapesten van és ez remélhetőleg sokat segít majd az uniós folyamatokba való zökkenőmentes bekapcsolódásunkhoz. Szólt a NATURA 2000 hálózattal kapcsolatos fejleményekről is. Elmondta, hogy a hálózat jogi szabályozása megszületett ugyan, de a fenntartásához szükséges pénzeszközök jelenleg még nem állnak rendelkezésre. Hangsúlyozta, hogy az UNIÓ csak a szakmai szempontból ténylegesen indokolt területek fenntartásához nyújt majd támogatást.

Végezetül üdvözölte az európai szövetségben a magyar képviselőt ellátó MEGOSZ-t a 10. évforduló alkalmából és bejelentette, hogy részben ehhez az alkalomhoz is kapcsolódva, a CEPF idei közgyűlését Magyarországon tartja meg november 6-9. között. A közgyűlés záró

napjára meghívást kapott a földművelésügyi és a környezetvédelmi tárca vezetője is.

Ezután *Szakács Sándor*, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztályának elnöke köszöntötte Szövetségünket.

Az emlékülés befejezéseként a *Rimler Pál emlékérem* átadására került sor. Mint korábbi híradónkban már beszámoltunk róla, a MEGOSZ elnöksége elhatározta, hogy díjat alapít, amelyet évente egy alkalommal, egy személynek ítél oda a magánerdő-gazdálkodás fejlesztése terén kifejtett érdemei elismeréseként. A díjat *Rimler Pál*ról neveztük el, aki a magánerdő-gazdaság korszerűsítésének nemcsak harcosa, de egyik legnagyobb eredményeket felmutató vezetője is volt.

Rimler Pál 1867-ben született Nagyváradon. 1892-től az erdészeti akadémia befejezése után több helyen tevékenykedett főerdészként, majd 1900-ban lépett a herceg Eszterházy Hitbizomány szolgálatába, ahol különböző beosztásokban, megszakítás nélkül, egészen 1937-ig, nyugalomba vonulásáig tevékenykedett. Erdőigazgatóként a trianoni Magyarország legnagyobb kiterjedésű erdőgazdaságát, ami több, mint 150 ezer katasztrális hold területű volt, külföldi viszonylatban is mintagazdasággá fejlesztette. Az erdők fenntartása és javítása tekintetében konzervatív, az erdők közérdekű hasznosítása szempontjából viszont a legkorszerűbb szakmai elveket vallotta. A gazdálkodás belterjessé tétele érdekében végzett munkáját több, mint 100 km erdei vasút, korszerű úthálózat, házi telefonrendszer, új fűrészüzemek létrehozása, fuvargazdaságok felállítása és megszervezése fémjelezte.

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányi tagja, a Felsődnántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület alapítója és elnöke, az Országos Erdőgazdasági Tanács tagja volt. Közérdekű munkásságának elismeréseként magyar királyi gazdasági főtanácsosi címmel tüntették ki. *Rimler Pál* nemcsak egyik legkimagaslóbb erdőgazdánk, de korának egyik legnagyobb vadászati szakembere is volt. 1943-ban hunyt el. Az alma nem esett meszsze a fájától, hiszen fia, *Rimler László* is Bedő-díjas erdőmérnök volt.

A MEGOSZ elnökségének határozata alapján a *Rimler Pál emlékérem*et első alkalommal *Répászkly Miklós*, az Országos Erdészeti Egyesület Magán- és Társult Erdészeti Szakosztályának elnöke nyerte el. A díjat *Luzsi József*, a MEGOSZ elnöke adta át.

Répászkly Miklós erdőszaktchnikus (képünkön jobbra), az abádszalóki Erdőbirtokosok Szövetkezetének volt elnöke, a MEGOSZ jogelődjének, a Társas Erdőgazdálkodók Országos Szövetségének alapító tagja, az Országos Erdészeti Egyesület Magán- és Társult Erdészeti Szakosztályának elnöke, a Bedő Albert emlékérem kitüntetettje.

Répászkly Miklós hazánkban a rendszerváltás után az abádszalóki Erdőbirtokosok Szövetkezetének keretén belül elsőként szervezte meg – a szövetkezeti törvény adta lehetőségekkel élve – a magántulajdoni viszonyokon alapuló társas erdőgazdálkodást. A szövetkezet, amelynek hosszú éveken át elnöke volt, 1992-ben 1000 hektár erdőterülettel kezdte meg működését.

Répászkly Miklós nevéhez hosszú és eredményes szakmai pályafutása során több ezer hektár sikeres erdőfelújítás és erdőtelepítés kötődik. A TEOSZ alapító tagjaként példás munkájával úttörő szerepet vállalt a magyar magánerdő-gazdálkodás fejlesztésében, hazai és nemzetközi elismertetésében, a magántulajdonosok érdekképviseletének kialakításában és megszervezésében. A magánerdő-gazdálkodás fejlesztésének ma is aktív részese és meghatározó egyénisége, mint az Országos Erdészeti Egyesület Magán- és Társult Erdészeti Szakosztályának elnöke.

Az emlékülés, amelynek keretében igyekeztünk méltóképpen megemlékezni Szövetségünk jubileumáról, a díj-átadással zárult.

Lejegyezte:
Répászkly Miklós
és **Sárvári János**

(A szakmai konferencián elhangzottakat novemberi számunkban közöljük.)

A biomassza hasznosításáról Erdőégetés? Energiapolitika? Természetvédelem?

Az Országos Erdészeti Egyesület kezdeményezésére a Faipari Tudományos Egyesület közreműködésével rendeztek konferenciát, *A biomassza mint megújuló energiaforrás hasznosítása* címmel a soproni Lignonovum-Woodtech szakképzési központ keretén belül. A tanácskozást **Winkler András** professzor (NYME) nyitotta meg, majd **Ormos Balázs** főtitkár (OEE) bevezetőjében ismertette a konferencia megszervezésének indokait.

A – szinte sokkoló felcímű – rendezvényen az érintett tárcák magas rangú munkatársai ismertették a témáról a szakminisztériumok állásfoglalását. **Simon József** helyettes államtitkár (FVM) előadásában a biomassza hasznosítás hazai lehetőségeiről beszélt, azt az agrárium tágabb összefüggéseibe helyezve. „Hazánk óriási biomassza potenciállal rendelkezik, ami olyan energetikai értéket képvisel, amelynek kihasználtsága jelenleg igen alacsony szintű. Tekintettel a pozitív hozadékokra, mint például a jövedelemszerzés, a vidék megtartóképeségének növelése, környezetvédelmi szempontok, az ágazat fejlesztése komoly jelentőséggel bír. A fontosságra való tekintettel ágazati szintű stratégiai tervezés kezdődött el, melyet a jövő évben a megvalósítás ki-

dolgozása követ annak érdekében, hogy a biomassza hasznosítása minél előbb kézzel fogható legyen a lakosság számára.”

Hatvani György helyettes államtitkár (GKI) azt ismertette, hogy hol van a helye és milyen a támogatása energiapolitikánkban a biomasszának. „Végezetül azt szeretném megerősíteni, hogy a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium is igen nagy lelkesedéssel fogadja azt az összefogást, aminek alapján ki lehet alakítani azt a kormányprogramot, amely a biomasszák hosszú távú felhasználását úgy biztosítja Magyarországon, hogy nem sérülnek sem a faipar, a fafeldolgozó ipar érdekei, sem az energetika érdekei, sem a mezőgazdaság, sem az erdészet érdekei. Ezeket az érdekeket egy közös programba összehozva sikerül valamennyiünk hasznára és javára a fenntartható fejlődést támogató biomassza-hasznosító programcsomagot az asztalra tenni.”

Haraszthy László helyettes államtitkár (KvVM) előadásában a biomassza hasznosítás természetvédelmi összefüggéseiről beszélt. A biomasszára épülő energiatermelés természetvédelmi összefüggéseiben az erő-

művek elhelyezéséről, az energiahordozó termelésének (termesztésének) területéről és az energiahordozó típusáról szükséges egyeztetni. Természetvédelmi szempontból a legelőnyösebb a melléktermékek és hulladékok hasznosítására épülő energetikai fejlesztés. Ültetvények esetén a legkedvezőbb hatású a hazai endemikus fajokból alkotott állomány létesítése, mely hozzájárul a természetes ökoszisztéma helyreállításához, és nem jár idegen növény- és állatfajok betelepülésével. A hosszú vágásfordulóú és életkorú, valamint extenzíven művelt energiaültetvények felelnek meg leginkább a természetvédelmi szempontoknak.

A korreferátumok sorában **Boboczky Ferenc** vezető főtanácsos (GKI) a fa mint megújuló energiaforrás hasznosításáról tartott előadást, **dr. Marosvölgyi Béla** (képünkön) professzor (NYME) az agroerdészet hazánkban újnak számító fogalmáról és a támogatási rendszer szükségességéről beszélt. **Dr. Merkei Attila** vezérigazgató (Fertő-tavi Nádgazdaság Rt.) a nádhasznosítási program új vetületeit vázolta.

Kép és szöveg:
Detrich Mikós

Biomasszaforrások bővítése erômûvek közremûködésével

Az átállás valódi áttörést hozhat

A tűzifa hazai rendelkezésre állásával kapcsolatban több vizsgálat is történt a közelmúltban, amelyek készítői többnyire egyetértettek abban, hogy a magyar erdők jelentős tűzifa-termelési potenciállal rendelkeznek.

Amennyiben a 3,6 %-os uniós vállalást a meglévő forrásokon kívül teljes egészében tűzifa alapon teljesítenénk 1,1-1,3 millió tonna tűzifára volna szükség évente, amelyek biztosíthatósága ma még vita tárgya.

A közeljövőben rendelkezésre álló, megújuló villamos energiát termelő erômûpark várhatóan 700 000–800 000 tonna tűzifával képes lesz a megújuló termelés arányát 2-2,5 %-ra felhozni, amelyhez a szükséges tüzelőanyag nagyobb része szerződéseken, hosszú távon biztosított, a maradékról pedig rövid időn belül várható megállapodás – tájékoztatta lapunkat Vécsei György az AES Borsodi Energetikai Kft. Borsodi Hőerômû ügyvezető igazgatója.

Szélesíteni kell a választékot

– Bármennyi azonban a rendelkezésre álló tűzifa, az már ma is világos, hogy a biomassza tüzelőanyag választékát szélesíteni

kell egyéb források bevonásával – folytatta az igazgató. Ez az igény teszi lehetővé, hogy az erdőkben a kitermelés során bennmaradó hulladékfa begyűjtése és felhasználása lehetővé váljon, és hogy a mezőgazdasági melléktermékek és egyéb hulladékok begyűjtése és felhasználása is megoldódjon. Hasonlóan a magánerdők-nél tapasztalható alacsony kitermelési arány is növekedni fog a biztos átvételi lehetőségek megjelenésével, amit az erômûvek jelentenek a hazai fapiacon. Az így nyerhető többletforrások azonban csak 15-25 % növekedést hozhatnak, így a biomassza-felhasználás korlátozottsága továbbra is fennáll. Valódi áttörést a nyugat-európai országokban bevezetés alatt álló energiaültetvények hozhatnak, amelyek mozdítórugói szintén az átállást vállaló erômûvek.

Mi várható a hazai berkekben?

A hazai nemesítésű energiafû elterjesztése a borsodi és a pécsi erômûvekhez kötődik, amelyek térségében megkezdődött a vetéshez szükséges magtermelés olyan léptékben, hogy 2008-ra akár 50-60 MW megújuló villamosenergia-termelő többletkapacitás is biztosítható. Az energiaül-

tetvények nálunk még kevésbé ismert, de ígéretes formája az energetikai faültetvény, amellyel hazai és külföldi nemesítők egyaránt foglalkoznak. A Magyarországon ismert fajták a nyár, az akác és a fűz, amelyek között feltehetően a legáltalánosabban használható és a legnagyobb hozamot ígérő fajta a nyár. Az erômûvek kapcsolatban állnak olyan potenciális termeltetőkkel, kik az energetikai faültetvények elterjesztésének lehetőségeit vizsgálják. Az uniós csatlakozás kapcsán Magyarországon csökkenteni kell a mezőgazdasági élelmiszer-termelést, ami gyakorlatilag a termőterületeknek a mezőgazdasági termelésből történő kivonását jelenti. Általánosan elfogadott becslések szerint ez a kivonás 1 millió hektár körüli területet érinthet, ami a jelenlegi erdőkkel borított terület 50 százalékát teszi ki. Ennek, vagy egy részének energiaültetvénytelepítési célokra történő felhasználása nagy segítség azoknak a gazdáknak is, akik a mezőgazdasági termelésből kiszorulnak – fejezte be a tájékoztatást Vécsei György igazgató.

Vécsei György igazgató
(Észak-Magyarország)

FAO támogatás erdôkezelésre

A FAO 271 000 USD értékű technikai támogatást biztosít a természetközeli erdôgazdálkodás magyarországi elterjesztéséhez. Erről írt alá megállapodást 2004. szeptember 8-án a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban *Maria Kadlecikova*, a FAO Közép- és Kelet-európai Alregionális Hivatalának vezetője és *Nyujtó Ferenc* helyettes államtitkár.

A természetközeli erdôgazdálkodás az utóbbi évtizedek erdészeti törekvése, amely az erdőt már nemcsak az ipari, vagy más felhasználói érdekek szerint próbálja hasznosítani, hanem az erdőt szociális, egészségmegőrzési, kulturális és környezetvédelmi igények szolgálatába is állítja.

A természetközeli gazdálkodás nem helyettesíti, hanem kiegészíti a tudatos, szakszerű erdôgazdálkodást. Célja és lényege az, hogy az ún. tarvágási területek nagysága csak indokolt méretű legyen, az erdôterületek pótlása, frissítése

részben a természet „önmegújító” képessége révén valósuljon meg.

Az új módszer gyakorlati megvalósítására, megismertetésére, oktatására a következő években a HM Budapesti Erdôgazdasági Rt. által kezelt területeken nyílik alkalom.

Tervbe van véve tanulmányi utak szervezése azokba az országokba, amelyek haladó fakitermelési technológiákat alkalmaznak és jövedelmező ökoturizmussal rendelkeznek. Alapvető cél a nemzeti erdészeti

stratégia meghatározása, valamint egy nemzeti erdészeti program kialakítása, különös tekintettel a nemzeti erdôgazdálkodás, környezetmegóvás és erdészeti termékek területén. A projekt biztosítani fogja a javasolt változtatások adminisztratív és jogi következetességét is. Legalább 60 erdôtulajdonos és gazdálkodó oktatására kerül majd sor a környezetbarát fakitermelési technológiák, új erdészeti rendszerek és az erdô-újratelepítési és ökoturisztikai fejlesztésének megismerése céljából. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium lesz a projekt végrehajtója a kormány részéről. A javasolt próbaterületek a HM Budapesti Erdôgazdasági Részvénytársaság kezelésében vannak. A Minisztérium a HM Budapesti Erdôgazdasági Részvénytársasággal együttműködve fogja kinevezni a nemzeti projekt-felelőst, aki a felügyelőbizottsággal együtt vezeti majd a végrehajtást – mondta becsédében Maria Kadlecikova.

Tanulmányút herceg Esterházy magán-alapítványának Lékai Erdészeténél

Magyarország 18%-os erdősültségével Európa erdőben legszegényebb országai közé tartozik. Az alacsony erdősültség ellenére a társadalom nem nélkülözheti az erdőből kikerülő faanyagot, de ugyanennek a társadalomnak a tagjai közül egyre többen tiltakoznak, amikor ennek a faanyagnak a kitermelésére sor kerül. A természeti környezet, az erdő feltétele oda vezetett, hogy a vonatkozó törvényi előírások szigorú betartásával, évszázados bevált módszerekkel dolgozó erdészeket, erdőgazdálkodást egyre gyakrabban, egyre több oldalról érik támadások. Az egymással nem mindig szinkronban lévő érdekek összeegyeztetése, ennek megfelelő gazdálkodási módok helyi kidolgozása és bevezetése korunk erdészeinek egyik legfontosabb szakmai feladata.

Az eddigi tapasztalatok alapján minden igényt kielégít az az új szemléletmód, mely az állandó erdőborítás fenntartása mellett a természetes folyamatokra alapozza az erdőgazdálkodást. Ezek a Pro Silva szemlélettel kezelt erdők az ökoszisztémák megőrzése, a védelmi, a közjóléti funkciók ellátása mellett biztosítják a faanyagtermelés folyamatosságát, ráadásul az eljárás gazdaságosabb, mint a hagyományos vágásos üzemmódok.

Az ilyen alapelveken nyugvó természetszerű erdőgazdálkodás előnyeit felismerve a **Szombathelyi Erdészeti Rt. 2004-ben** Vas megye különböző termőhelyi és állományviszonyai között, az arra kijelölt erdőrészekben összesen mintegy **200 ha-on indítja el a Pro Silva szemléletű erdőgazdálkodást**. A konkrét munkák elkezdése előtt tapasztalatszerzés céljából látogatunk meg Ausztriában a hozzánk hasonló körülmények között gazdálkodó **Lékai Erdészetet**, mivel tudomásunkra jutott, hogy területük jó részén már évek óta hasonló jellegű gazdálkodást folytatnak.

A tanulmányúton **Martin Pollak úr**, erdőmérnök, az erdészet vezetője kalauzolt bennünket, aki egyben a Pro Silva Ausztria alelnöke is. A terepi bejárás előtt házigazdánk ismertette az erdészet történetét, területi adatait, a gazdálkodás körülményeit, természeti és állományviszonyait.

Esterházy herceg 1995-ben alapított lékai magánalapítványa Közép-Bur-

genlandban található a felsőpulyai járásban, melynek az erdősültsége 45,5%. Léka község az erdőben leggazdagabb osztrák községek közé tartozik 78%-os erdősültségével.

A részletes adatok a teljesség igénye nélkül:

- Az erdészet 5558 ha erdeje 3 tájegységen (Kőszegi-hegység, Borostyánkő-hegység, Felsőpulyai domvidék) terül el.
- Tengersizint feletti magasság: 340-884 m
- Középhőmérséklet: 6-8 °C
- Csapadék: 800-1000 mm (az aszályos években 500-600 mm)
- Talaj: zömmel podzolos és pszeudoglejes barna erdőtalaj, de kavicsos váztalaj is előfordul
- Fafajmegoszlás:
 - 56% fenyő (EF 37%, LF 14%, VF 4%, JF 1%),
 - 44% lomb (B 28%, T 9%, ELL 3%, GY 3%, EKL 1%)
- Összes fakészlet: 1,4 millió m³ 249 m³/ha
- Összes növedék: 55 000 m³ (10,1 m³/ha)
- Kitermelhető fatömeg: 44 000 m³

A későbbiek jobb megértése érdekében fontos, hogy röviden az **erdészet szervezeti felépítéséről, az ott folyó erdőgazdálkodás alapelveiről is beszéljünk**.

Mint házigazdánk elmondta, az 1995-ös alapításkor kapott önállósággal élve az erdészetben belül hat üzemegységet hoztak létre saját költségvetéssel és eredményszámítással az egy terület – egy felelős elv alapján. Így rövid idő alatt erős költségérdekeltséget lehetett elérni.

Az erdészet egész tevékenységét átfogó számítógépes feldolgozási rendszer lehetővé teszi az egyes üzemegységek pillanatnyi eredményének lekérdezését, tervvel való összehasonlítását, és az esetleg szükséges intézkedések gyors megtételét.

A 6 üzemegységből egyik a központ, amelyhez a belső szolgáltatások, vadhúsértékesítés, a nyilvánossággal való kapcsolattartás, az erdei iskola tartozik. (Ez az egyetlen magán erdészeti üzem Burgenlandban, ahol erdei oktatás folyik már óvodás kortól. 10-15 fős csoportokban évente 1000 gyerek látogatja meg az erdészetet, s ott az alapítvány ál-

tal alkalmazott, vizsgázott két pedagógus, minősített erdei oktató foglalkozik velük.)

A géppark és a műhelyek külső-belső szolgáltatásokat végeznek, pl. ezek tartják karban, újítják fel az egykori birtok teljes úthálózatát. Külön egység foglalkozik a bérbeadással.

Az erdészet három erdészkerületre tagolódik. Az erdészek feladata a szakmai munka, a pontos adatszolgáltatás (az adatok a számítógépen csak egy alkalommal vannak rögzítve, utána végigfutnak egészen az év végi mérlegig), és a vadászat. Papírmunkával (számlák, könyvelés stb.) alig kell foglalkozniuk.

A teljes személyi állomány jelenleg 16 fő. Ebből 4 fő az állandó, képzett erdei munkás, akiknek alkalmazásával lehetővé vált az értékes lombos állományok nevelése. Ezek kitermelését kizárólag ők végzik. A fakitermelések több, mint felét vállalkozók termelik harvesterrel és kétkézi munkásokkal, de 2500 m³-t lábón is eladnak. Az össz-fakitermelés 50%-a történik géppel. 1990-től a közelítési károk (talaj, újulat, megmaradó fák sérülése) miatt a teljes fás technológiáról a rövidfásra tértek át. Az értékes lombos fafajokat csak vegetációs időn kívül termelik, a fenyők termelése egész éven át tart.

Az erdészet 257,5 km teherautóval járható erdei úttal rendelkezik, így a fel-tartásig 45,5 fm/ha.

A szóbeli ismertetésben a **legtöbb érdekesség az erdőműveléssel** kapcsolatban hallottuk.

Mint házigazdánk elmondta, Lékán a természetes felújításnak régi hagyománya van, s ha volt elegendő újulat, valamennyi arra alkalmas fafajt természetes módon, a klasszikus fokozatos felújítás szabályai szerint újították fel. Ekkor a jelenleginél még jóval magasabb volt a mesterséges erdősítések aránya, s miután gyakorlatilag megszűnt az erdőből kikerülő vékony faanyag iránti érdeklődés is (a tisztításokat, törzskiválasztó gyérfitéseket korábban a faanyagáért elvégezték, sőt még fizettek is érte), az erdőgazdálkodás egyre költségesebbé vált. Az alapítványi erdészetnél is elvárás a „szolidan” eredményes gazdálkodás. A 80-as évek végén a költségek növekedése miatt eljött egy olyan időszak, amikor az erdészet veszteségesé vált.

Mivel a bevételi oldal nem volt jelentősen növelhető, így a ráfordítások jelentős részét kitevő erdőművelési költségeket kellett csökkenteni. Olyan új módszer bevezetésére volt szükség, amely költségtakarékos módon, minimális vékonyfa arány mellett, értékes faanyag megtermelését teszi lehetővé. A folyamatos erdőborítású üzemmód a fenti célra kiválóan megfelel.

A vágásos üzemmódról – egyéb előnyei mellett – ezért kezdték meg az átterést a szálalásra, ahol a felújítás időszaka 20-50 évre is elhúzódik. Az erdősitést, a folyamatos ápolást, sőt a korai nevelővágások egy részének az elvégzését is a költséges kézi munka helyett a fényvel való gazdálkodással a természetre bízják. (Differenciálódás, természetes kiválogatódás.) A módszer bevezetésének eredményeként a 90-es évek elejétől ismét eredményesen gazdálkodik az erdészet.

Az erdőművelés célja: stabil, egyes, többszintes, szálaló szerkezetű állományok nevelése. A heterogén állományszerkezet kialakítása, figyelembe véve az egyes fák minőségét, már az első válogató gyérítések során elkezdődik. A különböző átmérőjű faegyedek jelenlétével megteremtődik a lehetőség az állandó erdőborításnak. A már érett egyes fák kitermelésére 5-7 éves visszatérési idővel kerül sor. Helyükön, biztosítva az erdő fejlődésének folytonosságát, megjelenik az újulat és idővel az örökerdőhöz hasonló állományszerkezet fog kialakulni.

Az új módszer bevezetése, nem megy gyorsan, 20 év alatt az erdészet területének kb. 20%-án sikerült az új üzemmódra áttérni!

További cél még az erdőfenyő részarányának csökkentése a többi fafaj javára. Az erdészet területén egyébként mesterséges erdősités alig van. Csemetültetésre csak a természetes újulat pótlásaként és az elegyfajok bevitelénél kerül sor. Az éves csemeteigény 5-15 000 db. Az erdőművelési munkákhoz 3 szezonmunkást szoktak felvenni.

A terepi program első állomásán egy 89 éves lucfenyőállomány folyamatban lévő természetes felújítását tekintettük meg.

Az addig hagyományosan kezelt 840 m magasán fekvő LF állomány pásztás bontása (közelítőnyomok) 1990-ban kezdődött. A pászták közötti kb. 20 m-es területről akkor csak a sérült, törött, beteg egyedeket távolították el. Az első belenyúlás során hektáronként kb. 80 m³-t vettek ki, mely az akkori fatömeg több, mint egynegyede volt. (A jelenlegi fatömeg 272 m³/ha.) Utána az egész területen válogató, szálankénti törzskivétel történt kb. 5 éves időközönként. A kivágandó fák kijelölése nem az újulat érdekében, hanem a minőség és a célátmérő alapján történik. (Ahol most még nincs újulat, a hosszú felújítási idő alatt majd később megjelenik, mondta Pollak úr.) A rossz minőségű faegyedek vastagságtól függetlenül kikerülnek, az egészséges vastagabb törzsek közül a piac határozza meg, hogy melyeket vágják ki. A vékonyabbak megmaradnak. A jelenlegi célátmérő 25-30 cm, pedig ilyen körülmények között akár 45-50 cm-re is meghagyhatók lennének, de az ilyen vastag fenyőrönknek nem jó a piaca.

A jobban bontott részekben foltokban, csoportokban kb. 50 %-os, nagyon

szép, sűrű az újulat, kevés vörösfenyő, jegenyefenyő és bükk eleggyel.

A további terv: 5 évenként visszatérve az egész területen egyedenkénti, szálalásszerű törzskivétel a közelítőnyomok felhasználásával, harvesterrel, a minőség és a célátmérő alapján, melyet a mindenkori piaci igény és ár határoz meg. A viszonylag vékonyabb egyedek maradnak vissza vastagodni, de a kivett fatömeg a növedéket soha nem haladja meg, így a hektáronkénti fatömeg tulajdonképpen állandó.

A terepi bemutató következő **megállójánál egy ún. „bükk örökrdő”-vel és a benne folyó gazdálkodással ismerkedtünk meg**, mely egyben a bécsi egyetem kísérleti területe.

A kb. 110 éves, jelenleg 293 m³/ha-os bükkösben eredetileg sokkal több volt a LF és EF elegy. Az állományban 80 éves koráig – a feljegyzések szerint – rendszertelen, szálalásszerű gazdálkodás folyt, elsősorban tűzifanyerési céllal. (A most középkorú bükkegyedek ebből az időből származnak.)

1998-ban tértek át a törzsenkénti minősítésű igazi szálalásra, bükk célállományra törekedve, melynek első lépéseként, rossz minősége miatt, szinte minden fenyőt kivettek. Az így kiritkult állományszerkezet hézagaiban megjelent, növekedésnek indult, megerősödött a bükk újulat. Az újulati foltokban az árnyalás miatt lazább ág szerkezetűek, egyenesebb törzsűek, jobb minőségűek a csemeték, mint a klasszikus fokozatos felújításnál. Ugyanakkor a 3-5 m-es átmérőjű újulati folton belül megindult a differenciálódás. A kör közepén lévő csemeték ágütisztasága a legjobb, törzsük a legegyszerűsebb, s

„Bükk örökrdő”

Újulat és közelítőnyom a lucfenyőállományban

mivel ők kapják a folton belül a legtöbb fényt, növekedésük is a legerősebb. Belőlük alakulnak majd ki a következő állomány uralkodó szintjének faegyedei.

Az újulat megjelenését, fejlődését, növekedését a fény szabályozásával, vagyis az árnyalást biztosító felső szintbe való belenyúlással szabályozzák. Az újulat fölötti bükkgyedek mellmagassági átmérője 23-72 cm között változik, az átlag 42 cm. Az itt lévő hatalmas törzsek kivételére 5 évenként, az újulattól függetlenül, egyedi kiválasztással akkor kerül sor, mielőtt

minőségük romlani kezdene, azaz amikor úgy gondolják, hogy az álgeszt miatti értécsökkenés és a nagy palást-ra rakódó növedék értéknövelő hatása azonos. A tapasztalatok alapján egyébként, talán a ritka állásból adódó (kb. 100 db fa hektáronként) nagy koronák miatt az álgesztesedés csak későn indul meg. A döntés irányítottan történik és az újulati foltokban esetlegesen okozott kárt a hosszú felújítási idő miatt a csemeték kiheverik.

Ezzel a módszerrel biztosítható az állandó erdőborítás, a mindenkinek tetsző állományszerkezet, állománykép és

a folyamatos, nagyértékű faanyagnyerés anélkül, hogy a hektáronkénti fakészlet csökkenne, mivel a kivett fatömeg a növedéket soha nem haladja meg.

Emellett gyakorlatilag nem kell költeni az erdősítésre, a folyamatos és befejezett ápolásra, sőt a tisztítási költségek jelentős része (elmondásuk szerint 2/3-a) is megtakarítható, hiszen csak az újulati foltok közepén kiválasztott legszebb egyedeket kell megsegíteni a böhöncöket eltávolítva, amit a fakitermelések évében végeznek el, amikor az újulati foltok átnézésére amúgy is sor kerül.

Ezeknek a költségigényes munkáknak az elvégzését tehát a természetre bízzák, de tevékenységét a fény szabályozásával terveiknek, céljaiknak megfelelően irányítják.

Harmadik programpontként egy **erdeifenyves bükkössé történő átalakítását** mutatta be vendéglátónk.

Az 50-es, 60-as évek fafajpolitikájának megfelelően (ezek szerint nem csak nálunk volt ilyen) sok bükköst alakítottak át fenyő-, elsősorban erdeifenyő állományokká. Ez történt a bemutatott területen is, ahol az árnytűrő, őshonos bükk a fenyő között szórta, elég jól megmaradt. Erre alapozva kezdték el a most 59 éves állomány bükkössé történő visszaalakítását. A 2003. és 2004. évi belenyulás előtt az erdőrészletben 411 m³/ha volt a fatömeg és 70% EF, 20% B és 10% EKL a fafajösszetétel.

A két belenyulás alkalmával a rossz minőségű EF zöme kikerült az állományból. Csak a szép alakúak maradtak meg és azok, melyek meghagyására feltétlenül szükség volt, így az elegyarány jelentősen megváltozott. A jelenlegi fafajösszetétel 60% B, 20% EF, 10% nemes lomb, 10% egyéb lomblevelű. Öt év múlva a maradék EF-t is kivesszük.

A mi szemünknek meglehetősen ligetessé vált állományra vonatkozó kérdésünkre Pollak úr elmondta, hogy a záródás növelésénél a bükk közismerten jó visszaserző képességére, a rendelkezésre álló hosszú idő alatti makktermésekre, egyszóval a természetre alapoznak. A rossz minőségű EF lehetőség szerinti egy, de maximum két belenyúlással történő eltávolítására pedig azért van szükség, hogy felújulását korlátozzák, megakadályozzák.

A program befejezéseként, otthagya a hegyeket, a **dombvidéki kocsánytalan tölgyesek felújításának náluk alkalmazott módszereivel** ismertettek meg bennünket.

A tanulmányút résztvevői, a felső sorban jobbról a harmadik Martin Pollak úr, az erdészet vezetője

Állománykép a fenyő nagy részének eltávolítása után

A bemutatott erdőrészlet állománya 84 éves, jelenlegi fajösszetétele: 40% tölgy, 30% EF, 20% LF, 10% VF. Az eredeti állományban sokkal magasabb volt a fenyő, főként az EF elegyaránya. A felújítás során a cél a fenyő arányának csökkentése (ez a VF-re nem vonatkozik) a tölgy javára. Oka: az itteni EF nem jó minőségű, ezért nem is keresett, a LF egészségi állapota pedig a kis tengerszint feletti magasság (300 m) miatt sokkal rosszabb, mint a hegyvidéki körülmények között.

A fenyők jelentős részének kiszedése után laza állományszerkezet alakult ki, kedvező feltételeket teremtve a makkterméshez és a tölgycsemeték fejlődéséhez. A siker, ha előtte a vadlétszám drasztikus apasztása megtörtént, garantált.

Mint Pollak úr elmondta: hivatalba lépésekor duplájára emelte a nagyvadkilövést, ezen belül az őz esetében a kilövés több, mint háromszorosára emelkedett. (Az elejtendő darabszámot meghatározva a kilövésre szerződést kötnék. A minimum 3, maximum 5 évre kötött szerződés teljesítésébe – ha szükséges – a szakszemélyzet besegít. Az elejtett nagyvadat az erdészet hűtőházába kell leadni, ahonnan értékesítésre kerül. Kivétel a vaddisznó, amit az elejtő elvihet.) A következő vadlétszámcsökkentés eredményeként mára elérték, hogy a tölgy is felújítható természetes úton, vad elleni védelem nélkül.

A bejárás során természetesen sok kérdés is elhangzott. Egy csokor az érdekesebb válaszok közül:

- Az erdőtervüket maguk is elkészíthették volna, de a bécsi egyetemet bízták meg 2003-ban, éppen a különleges kezelési mód miatt. A növedék pontos meghatározása érdekében igen sok növedékfűrés vizsgálatot végeztek. (Az elkészített erdőtervet hatósággal jóváhagyni nem kell.) Tömbökre készül, az erdőrészleteknek egyre kisebb lesz a szerepük.

- Engedélyt kérni csak a 2 ha-nál nagyobb tarvágáshoz, a még nem vágásérett állomány letermeléséhez és a támogatásra bejelentett erdőrészletek munkáihoz kell. Szálatni 50 ha-os vagy akár nagyobb tömbökben is lehet.

- Tőár nincs, művelési és vágástervet nem kell jóváhagyni, sehová sem kell küldeni, de maguknak készítének.

- Burgenlandban 2 erdőfelügyelő van 3-3 segítő erdészszel. Fő feladatuk a kis magánerdő-tulajdonosok szaktanácsolása, ellenőrzése. Lékán évi 1-2 alkalommal jelennek meg, látogatásuk inkább protokolláris.

Kezdeti stádiumban levő „kocsánytalan tölgy örökerdő”

- Tartamos erdőgazdálkodásra kötelezettek, a kitermelés a növedéket nem haladhatja meg, de ezt saját magukon kívül tulajdonképpen senki nem ellenőrzi. Rendelkeznek Natura 2000. területekkel is. A lékai erdészet része a határon átnyúló osztrák-magyar Írottka Naturparknak

- A természetvédelemmel a tulajdonos szerződéses viszonyban van. Ahol a természetvédő valamit védeni, korlátozni akar, keményen meg kell fizetnie az erdőtulajdonosnak.

- Bizonyos területi korlátok között – 20-40 ha/év – támogatott erdőgazdasági tevékenységek az erdészetnél:

- Természetes felújítás
- Folyamatos ápolás
- Elegyesség
- Elemi károk felszámolása

- Település környéki nagyobb munkáknál a helyi lakosság véleményét kikérik, figyelembe veszik.

A tanulmányúton megbizonyosodhattunk a Pro Silva alapelveken nyugvó, természetszerű erdőgazdálkodás előnyeiről. A látottak és hallottak a tanulmányút addig esetleg még kételkedő résztvevőit is meggyőzték, hogy az **új módszerre való áttérésre a reális lehetőség – az árnytűrő bükk faj esetében – Magyarországon, ezen belül Vas megyében is megvan, a többi faj esetében pedig biztató kezdeti próbálkozásokat**

láthattunk. Ugyanakkor az is világossá vált, hogy az átmenet nem lesz gyors, és nem lesz zökkenőmentes. A száralásos üzemmódról való áttérést akadályozó tényezők közül a magas vadlétszám, az erdőfelújítási munkák jelenlegi adminisztrációja, elszámolási rendje és finanszírozásának módja, valamint az erdőgazdálkodásban dolgozó, a hagyományokhoz ragaszkodó szakemberek gondolkodásmódjának megváltoztatása a legfontosabbak.

A tanulmányúton arról is meggyőződhattunk, hogy a Pro Silva alapelvek természetszerű erdőgazdálkodás sok egyéb előnye mellett gazdaságosabb is, mint a hagyományos. A szakemberekben általában ezzel kapcsolatban merül fel a legtöbb kétely, de **Martin Pollak** úr gyakorlatias bemutatója bennünket teljesen meggyőzött, akinek **a tanulmányút megszervezéséért, vezetéséért ez úton is köszönetet mondunk.**

Szöveg és kép:
Tárczy Csaba és Bakó Csaba,

Szombathelyi Erdészeti Rt.

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

Muzsikált az erdő

Egy évvel ezelőtt, Fenyvespusztán, egy szabadtéri „brainstorming” alkalmával Szabó Lajos erdészvezető és Breznyán István karnagy, trombitaművész arra a következtetésre jutott, hogy Bányaterenye környékén nem élet az élet fesztivál nélkül. Mondhatnánk, sok idő telt el, amíg az ötlet tettek-ké és eseményekké ért. Aki már részt vett egy-egy kisebb-nagyobb rendezvény szervezésében, tudja, hogy egy év még „érés” időnek sem sok.

Egy szó, mint száz, kitalálták, hogy egy különleges zenei csemegével fogják a népet az erdő közepébe csalogatni. Az ötlet lényege az, hogy a természet lágy ölén, pontosabban az erdőben, a hegyoldalban, egy olyan alkalmas helyen, ahol jók az akusztikai viszonyok, egymástól bizonyos távolságra elhelyezkedő zenészek (rézfúvosok) adnak koncertet.

Tanúsíthatom, az ötlet fényesen bevált. A fenyvespusztai völgyet övező hegyoldalakból felhangzó dallamok egészen megejtően hatottak. Ebben nem kis szerepe volt a fiatal zeneszerzőnek, *Almann Gergelynek*, aki a záró erdei koncertre *Muzsikál az erdő* címmel népzenei ihletésű, 15 perces fanfárt komponált, három trombitára.

A rendezvénynek természetesen nem ez volt az egyetlen attrakciója. A július 17-én kezdődött Mátrai Művészeti Napok rendezvényein hét nap alatt mintegy 30 órányi műsort és egyéb programot élvezhetett a közönség. A Bányaterenyén és környékén, nyolc helyszínen zajló rendezvénysorozat közel száz programot kínált, mintegy száz föllépővel és közreműködővel. A fesztivál a zene, a képzőművészet és az erdő

A Fenyvespusztai Erdei Iskola bejárata

Ifjabb Szabó István szobrát Pallagi László, Vanya Gábor és Szabó Lajos avatta föl

harmóniáját, maradandó értékeit mutatta fel. A produkciók kivitelezéshez az ötletgazda, *Vanya Gábor*, Bányaterenye város polgármestere személyében kitűnő partnerre talált. Erre szokták azt mondani, hogy a fesztivál nem valósulhatott volna meg... Szabó Lajosék magasra tették a mércét, és veszélyes konkurenciával vették fel a küzdelmet: az értékörzés és a közvetítés fontosságát hangsúlyozták, mondván, választási lehetőséget biztosítanak a könnyebb műfajok széles kínálatával szemben.

A zenei programot a Régi Zeneakadémia Rézfúvos Quartett és a Kiskunlacházai Ifjúsági Fúvószenekar szolgáltatta. Ez jó hangulati bevezetőnek bizonyult a *Muzsikál az erdő* című ifjabb Szabó István faragta emlékoszlop fölavatásához. A leplet Pallagi László vezérigazgató, *Vanya Gábor* polgármester és a művész vonta le az alkotásról.

Pallagi László és Ormos Balázs, az OEE főtítkára részletezték a közönségnek az erdészek közjőért végzett küldetészerű munkáját.

A rendezvények sokszínű kínálatából, természetesen a szakma sem maradhatott ki, hiszen az egész attrakció fenn hirdetett célja az erdő, az erdész arculatának fényesítése, alakítása.

Éppen ez az, ami ezt a rendezvényt kiemeli a hasonló produkciók sorából.

Szabó Lajos azt az igazán korszerű erdészeti szemléletet képviseli, és gyakorolja, amelynek lényege a szakmánk és az erdő hármass funkciója. Mindezt megfejelve egy különleges művészeti attrakcióval.

Visszatérve a szakmára, a hely szelleme kötelez is erre, hisz Fenyvespuszta közel

nyolcvanéves hagyományokkal bír, amikor *dr. Tuzson János* botanikus, egykori selmeci tanár, elkezdte kísérleteit különböző exótákkal.

A hely legújabb kori történelmét azonban ezen a nyáron kezdték írni.

A hőségtől pilledő közönséget egy kis erdei sétára invitálták a területet alaposan ismerő erdészokkollégák. Megmutatták, hogy miként növekednek a mi földünkben a távoli tájakról ide származtatott fajok, a vörös tölgy vagy az atlaszciprus.

A megejtően hatásos élmény bizonyára újabb híveket szerez az egy év múlva megrendezendő következő fesztiválra, tovább öregbítve az erdészek jó hírét.

Az ezt követő borkóstoló és vadvasora csupán ráadás volt. A szép idő pedig türelmesen kitért az utolsó perceig. A hivatalos program végetével pedig jótékony felhőszakadás frissítette föl a környéket. Legyen ilyen szerencsésük jövőre is a szervezőknek!

Zétényi Zoltán

Fotó: ForestPress

A fúvos kvintett és közönség

A kiskunlacházaiakat Breznyán István vezényelte

Újabb tanösvény a Balaton-felvidéken

Példamutató összefogás eredményeként avatták a Bakonyerdő Rt. a Balaton-felvidéki Nemzeti Park és a veszprémi Állami Erdészeti Szolgálat képviseletében megjelentek a balatonfüredi Koloska völgyben létesített erdei tanösvényt. Az elmúlt évek munkájának köszönhetően, közjóléti beruházásból született meg a valóban festői környezetben a tanösvény, mely egyben tornapálya is. Az avatáson megjelent majd száz érdeklődő előtt

dr. Bóka István, országgyűlési képviselő, Balatonfüred városának polgármestere adta át a létesítményt.

A tudósító annyit tehet, hogy felhívja a figyelmét mindazoknak, akik Balatonfüreden és környékén nyaralnak vagy túráznak, hogy ne sajnálják azt az egy-két órát, melyet a völgy látogatása jelent. Higgyék el; megéri.

Csak így tovább erdészek!
Pápai Gábor

Alföldi Faiskolai nap Kefag Rt. Juniperus Parkerdészet

2004. szeptember 4.

Az Alföldi Faiskolások Egyesületének szervezésében idén már kilencedik alkalommal került megrendezésre az évente egyre nagyobb és színvonalasabb rendezvény, amelynek a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság Juniperus Parkerdészete adott otthont.

Kiállítóként 56 faiskolai termelő, és 24 kertészeti segédeszközöket gyártó – forgalmazó cég képviseltette magát. A több száz méter hosszú kiállítási területen bőven akadt látnivaló mind a szakmabeliek, mind a lakosság számára. Látogatóként, vásárlóként kertészeti árudát üzemeltetők, parképítők, városi kertészek, városgondnokok vettek részt. Érdeklődés mutatkozott határon kívüli területekről is, mint Kárpátalja, Újvidék, Erdély. Ebben az évben részt vett rendezvényünkön *Bacskulin István*, a Vajdasági Mezőgazdasági Minisztérium államtitkár-helyettese, és érkeztek újvidéki főkertészek, kertészek is. A szakmai közönségen kívül rendezvényünk nyitott a lakossági fogyasztók, végfelhasználók számára is. A rendezvény díszvendége a Nyíregyházi Főiskola Tuzson János Botanikus Kertje volt. A kiállításon résztvevők számára lehetőség nyílt, hogy felajánlásaikkal a Botanikus Kert fejlesztéséhez hozzájáruljanak. A rendezvény támogatói: FVM Agrármarketing Centrum KHT és a Kefag Rt.

A szakmai megnyitót és előadást dr. *Lévai Péter*, a Kecskeméti Főiskola Főigazgatója, a Dísznövénytermesztési Tanszék vezetője tartotta. Megtisztelte jelenlétével rendezvényünket dr. *Schmidt Gábor*, a Budapesti Corvinus Egyetem Dísznövény és Dendrológia tanszékének vezetője, illetve dr. *Bondor Antal*, a Nyugat-magyarországi Egyetem professzora, akinek a tekintélye szaporítóanyag-termesztésben, erdőművelésben egyaránt elismert.

Vasaji László
okl. erdőmérnök
Fotó: Bozsik József

A Természetvédelmi Hivatal erdészeti szakmai koncepciójához¹

Az erdészet és a természetvédelem szünni nem akaró konfliktusai nagyrészt abból eredeztethetők, hogy a természetvédelem részéről bevezetett vagy elvárt korlátozások feltételei, szakmai követelményei ill. megvalósítása tekintetében nem sikerült kellő konszenzust elérni. Ezért a Természetvédelmi Hivatal munkatársai által készített erdészeti szakmai koncepciót szakmapolitikai szempontból nagy fontosságú kezdeményezésnek tartom.

A stratégiai célok és feladatok világos meghatározása sokat segíthet az erdészet és a természetvédelem közeledése elősegítésében. Az anyagban számos olyan gondolat került megfogalmazásra, amely megfelel az élővilág-védelem legkorszerűbb értelmezésének, és amelyekkel nagyon nehéz lenne egyet nem érteni. A természetvédelmi elvárások konkretizálása emellett segítséget nyújthat az erdőgazdálkodás új útjainak és feladatainak megerősítésében, amelyek az elmúlt évtizedekben egyre szélesebb körben nyertek elismerést.

Ebben az összefüggésben a koncepció kétségtelen előrelépésnek számít, azonban tartalmát tekintve csak előzetes vitaanyagként, tájékoztatásként tudom értelmezni. A szakmai elvek kifejtése – a koncepció jelentős terjedelme ellenére – egyelőre kevés új elemet tartalmaz. Anélkül, hogy a részletekbe mennék, szeretnék emlékeztetni arra, hogy bár az anyag a természetvédelmi stratégiát az ökoszisztémák felől közelíti meg, mindamellett elsősorban az élővilágra koncentrál, holott az ökoszisztéma egyéb elemei hasonló figyelmet érdemelnek. A talaj, a talajvízkincs, a kisvízfolyások védelme gyakorlatilag említetlen, a tájvédelem beépülése gyenge.

Ennél fontosabb gyengeség azonban, hogy a hivatkozott szakmai (erdészeti-ökológiai) megalapozottság tudományos-kísérletes háttere hiányos, egyes esetekben megkérdőjelezendő. Nem lehet véletlen, hogy a szakmai koncepció kidolgozása során elmaradt a nagyon is szükséges egyeztetés, kommunikáció az erdőgazdálkodókkal. Hiányolom az er-

fotó: Szakács László

dészeti szakirodalom idevágó forrásanyagát, amelyből az utóbbi időben igen sok (talán túl sok is) jelent meg. Egyetlen konkrét példaként kiemelem, hogy még a 2003-ban elkészült és országgyűlési tárgyalásra előterjesztett Nemzeti Erdőprogram is hiányzik a hivatkozott anyagok között. Emiatt a kivülről az a hamis benyomás támadhat, mintha erdészetben dolgozó szakembereket ez a kérdés nem foglalkoztatná kellőképpen, ill. mintha nem volna hozzá megfelelő szakértelmük. (Érdekes módon a hozzáértés hiánya az azonos végzettségű, a Hivatalban alkalmazott erdőmérnökökkel kapcsolatban nem merül fel.) Meggyőződésem, hogy a kétségtelenül meglévő problémák gyökerét nem a hiányzó hozzáértésben, hanem az állami erdőgazdálkodást meghatározó feltételrendszerben kell keresni. *A megoldás kulcsa ezért a gazdálkodás keretfeltételeinek megváltoztatása, nem pedig valamilyen eddig nem létező, új szervezet létrehozása kell legyen.*

A magam részéről ezért elsődlegesen nem szakmai, hanem szakmapolitikai anyagnak tartom a Természetvédelmi Hivatal koncepcióját. Az erdők ökológiai szemléletű kezelése, a védelem és a hasznosítás összeegyeztetésének mikéntje valóban elsődlegesen politikai-társadalmi kérdés, a szakmai részletek csak a végrehajtás során kapnak szerepet. Utalnék ezen a helyen arra, hogy az emberi használatlalt érintett természetes ökosziszté-

mák megfelelő védelmét az 1992-es Rio-i Föld Csúcson aláírt Biodiverzitás Konvenció, ill. annak végrehajtási joganyagai nemzetközi léptékben definiálják. Az ezekben megfogalmazott „ökoszisztéma szemlélet” kimondja, hogy *mivel az ember az ökoszisztéma szerves része, a biológiai sokféleség megőrzése és hasznosítása között megfelelő egyensúlyra kell törekedni*, amelyet az érintett gazdasági ágazatok, társadalmi csoportok és a tudomány hatékony együttműködésével kell kialakítani.

Úgy gondolom, a jelenlegi koncepció mind a megfelelő egyensúly, mind pedig a szükséges egyeztetés megvalósításával egyelőre adós maradt. A mostani gazdasági és politikai környezetben, pillanatnyi formájában és tartalmában a szakmai koncepció felhasználása, terjesztése el nem hanyagolható kockázatot rejt magában, mert

- könnyen szétzilálható egy jelenleg kétségtelenül anomáliákkal terhelt, de működőképes szervezetet anélkül, hogy biztosíték lenne arra, hogy létre képes hozni egy ennél megfelelőbbet;
- kellően széles körű tudományos/kísérleti háttér hiányában nem kielégítően megalapozott megoldásokat propagál és elvárásokat gerjeszt, aminek nehezen helyrehozható következményei lehetnek;
- indokolatlanul komparatív versenyhátrányba hozhat egy teljes ágazatot, melynek kompenzálására nincs semmilyen biztosíték; végül pedig
- annak is tudatában kell lenni, hogy a fatermesztés kiegyensúlyozatlan viszszaosztásával a vélelmezett természetkárosítás problémája nem oldódik meg, hanem azt pusztán határainkon kívüli területekre exportáljuk (pl. a kárpátjai és erdélyi felső vízgyűjtőkbe).

A felsorolt gyengeségek mit sem változtatnak azon, hogy a természetvédelem erdőkkel kapcsolatos stratégiájának kezdeményezése fontos és üdvözlendő tett. A feladat nagyobbik része azonban még hátravan. Azt hiszem nem tévedek nagyot, ha azt ígérem, hogy amennyiben a Hivatal ezt igényli, ebben a kérdésben az erdészeti szakemberek együttműködésére bizton számíthat.

Mátyás Csaba

az MTA levelező tagja, az MTA Erdőgazdálkodási Albizottság elnöke

¹ Elhangzott az MTA Erdészeti Bizottság 2004. június 24-i ülésén

A magyar Karancs

Beszélgetés Szántó Róbert kerületvezető erdőszel

A Salgótarjáni Erdészet vezetőjétől kaptam az útbaigazítást, hogyan érhetem el Szántó Róbertet, a Karancs erdőinek kezelőjét. Legalábbis a Karancs nagyobb részének, minthogy az országhatár hurokszerűen nyúlik a hegy északi oldalára. Az egyeztetett időpontban sikerült beszélgetnünk.

– *Úgy értesültem, hogy nyugodtan tegezhetlek.*

– Persze, könnyebben megy úgy a beszélgetés.

– *Először badd mutassalak be az olvasónak!*

– 1963-ban születtem, Bercelen (a sorozat első interjúja kapcsolódik Bercelhez – a szerk.). Gyerekkoromban erősödött a kapcsolatom a természettel, mindenképp erdészeti középiskolában szerettem volna tanulni. Első lépcsőben ez nem sikerült, ezért mezőgazdasági szakközépiskolában érettségiztem, ezt követően Sopronban vadgazdálkodási technikus képesítést szereztem. Közben a MAVOSZ inászoói fácántelepén dolgoztam, ahol 1500-2000-es törzsszállományt kezeltünk, csibéket és előnevelt fácánokat adtunk tovább. 22 évesen teljesítettem a másfél év sorkatonai szolgálatot. Utána a Salgótarjáni Erdészetnél a szakma valamennyi ágában dolgoztam fizikai állományban, illetve Szegeden levelező tagozaton folytattam erdészeti tanulmányokat. A technikus képesítés birtokában beosztott erdész lettem Szűcs Dávid erdész mellett, akitől a gyakorlati ismeretek nagy hányadát tanultam. Két év után a Mátraszzelei Kerületet bízták rám, ahol 7-8 évig dolgoztam. A mostani kerületbe elődöm, Kormos István erdész nyugdíjazásakor kerültem.

– *A tanulmányaid után hol telepedtél le?*

– Salgótarjánban lakom saját lakásban, innen járok a kerületbe, leginkább saját Trabanttal. A költségeket a tulajdon arányában az erdőszellettel közösen álljuk.

– *Most pedig a kerületedről mondd el a legfontosabbakat!*

– A kerület 90 %-a a Karancshoz kapcsolódik, egyben a Karancs-Medves TVK része. Az andezites hegy a 729 m-es magasságával kiemelkedik a tájból,

Foto: ERTI

csúcán az erdőgazdaság által felújított kilátóval. Tiszta időben a Magas-Tátráig is jól el lehet látni. A hegy a vízválasztó az Ipoly és a Zagyva vízgyűjtő területe között. Szerencsére, nemcsak névlegesen, hanem a számos forrás, ér vízének elvezetése révén is.

– *A források foglalt állapotban vannak?*

– Nagyrészt igen, bár a rongálás helyenként rontja a látványt. Legutóbb a Gyopár-forrás nemesfém jelképét tüntették el vandál kezek.

– *Milyen erdők borítják ezt a sajátos hegycsúcsot?*

– Tudni kell, hogy a II. világháború előtt a korábbi tulajdonosok az akkori erdőket nagyrészt tarra vágatták, ezért a korosztályok közül a 60-asok a jellemzőek. Az északi oldalon a bükkösök, délen molyhos, cseres-, kocsánytalan tölgyesek, gyertyános-tölgyesek annak rendje szerint fejlődnek. A völgyekben jelen van az akác és az éger, a fűz is. A kor szerint tehát a törzskiválasztó és a növedékfokozó gyéritések adják a teendőket zömét. Jövőre például mintegy 120 hektáryit, amelynek a jelölése, becslése volt a közelmúlt legfontosabb feladata. A méretesebb állományokból rönk és kivágás termelésével is számolunk.

– *A helyenként nehéz terepen milyen módszerrel termeltek?*

– Mind a tő melletti, mind az utak menti, rakodóra felkészítés gyakorlat. A tőaras kitermelés is folyik, az elszállítás a megbeszélthelyen és módon történhet.

– *Mennyiben érinti a munka a TVK-t?*

– A Bükki NP-kal a munkák besorolásától a kivitelig folyamatosan egyeztetünk. Eddig különösebb gond nem adódott az erdő kezelésével kapcsolatban.

– *Az erdőfelújítás ad-e feladatot?*

– A Karancson kívül, Salgótarján mellett folyik erdőfelújítás, kizárólag természetes úton. Cseresekben és tölgyesekben is, pl. sávós végvágás vagy egyenes bontóvágás után. Sikeres az újulat fejlődése, most folynak az ápolások, készülök a műszaki átvételekre.

– *A vadgazdálkodás mennyi munkát jelent?*

– Üzemi kezelésben folyik a vadgazdálkodás. A vadászok munkájába szükség szerint bekapcsolódunk. Az őz, a vaddisznó, a gím és a muflon él a nagyvadfajok közül a területen. A szarvas 5-6 kg-os trófeát produkál általában, de előfordul 10 kg körüli is.

– *A földhasznosítás kapcsán kaptál-e helyet a bizottságban, mint egyesületi tag?*

– Én valamilyen okból kimaradtam a bizottságokból, a kollégáim azonban kaptak ilyen feladatot. Az egyesületi tagság és a földhasznosítási bizottsági tagság, úgy hallom, nem egyformán lelkesítő a körükben.

– *A kapuvári vándorgyűlésről értesültél-e?*

– Nem tudtam, hogy hol lesz, csak az időpontjáról tudtam nagyjából.

– *Erre vagy más rendezvényre eljöttél volna?*

– Biztosan, mint ahogy korábban is. Legutóbb 2-3 éve az erdőgazdaság által szervezett, képzés jellegű összejevetel is jól sikerült, hasonlóra vagy kirándulásra biztosan volna jelentkező az erdőszellet kollégák közül is.

– *Remélem, sikerül ilyen programokon ismételtlen élményeket szerezned!*

Apatóczy István

Tanévnyitó Sopronban

A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Tanácsa 2004. szeptember 8-án tartotta ünnepélyes tanévnyitó ülését. A tanévnyitó ünnepség előtt a Botanikus Kertben az F épület mellett dr. Fodor László (1855-1924), a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola első rektora mellszobrának avatására került sor, majd az Egyetem főépületének aulájában az egyetem hősi halottaira emlékeztek. A megemlékezést dr. Péterfalvi József dékánhelyettes tartotta.

A TANÉVNYITÓ ÜNNEPSÉGEN KITÜNTETÉSEKET, ILLETVE TISZTELET-DIPLOMÁKAT VETTEK ÁT A KÖVETKEZŐ KOLLÉGÁK:

A Nyugat-magyarországi Egyetem Tanácsa
az Erdőmérnöki Kar Tanácsának előterjesztésére

TISZTELETBELI DOKTORRÁ
(DOCTOR HONORIS CAUSA) avatta:
PROF. DR. HORST DIETER BRÄBANDER
a göttingeni Georg-August Universitát
nyugalmazott egyetemi tanárát.

Az Ember az Erdőért Alapítvány Kuratóriuma
az erdők érdekében kifejtett
több évtizedes munkájának elismeréseként

EMBER AZ ERDŐÉRT EMLÉKÉRMET
adományozta:
HALÁSZ ALADÁR okleveles erdőmérnök
DR. SZEMERÉDY MIKLÓS okleveles erdőmérnök
részére.

Az Erdőmérnöki Kar előterjesztésére
a Nyugat-magyarországi Egyetem Tanácsának
döntése értelmében a legmagasabb hallgatói kitüntetésben,

ALMA MATER EMLÉKÉREMBEN
részesült:
GASPAROVSKY ZSUZSANNA okleveles erdőmérnök
KAITZ ZOLTÁN okleveles erdőmérnök.

A II. világháborúban hősi halált halt
Pum Gyula okleveles erdőmérnök emlékét megőrizendő

PUM GYULA EMLÉKÉREMBEN
részesült:
MIHÓK ISTVÁN okleveles erdőmérnök.

Az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma a 2004/2005. tanévben

ERDÉSZETI ÖSZTÖNDÍJBAN
részesítette
BARKÓCZI ZSOLT erdőmérnök-hallgatót.

MŰSZAKI DOKTORI
VASOKLEVÉLBE RÉSzesÜLT:
Dr. h.c.dr. Magyar János
akadémikus

TISZTELETDIPLOMÁK ADOMÁNYOZÁSA

Rubinoklevélben részesült
okleveles erdőmérnök:
Dr. h.c.dr. Magyar János

Vasoklevélben részesült
okleveles erdőmérnökök:
Dr. h.c.dr. Bencze Lajos
Palkó László
Riedl Gyula

Gyémántoklevélben részesült
okleveles erdőmérnökök:
Jekelfalussy Ferenc
Dr. Kondor Antal
Kóthy István
Lautner György
Perlaki Ferenc
Szádeczky-Kardoss Béla
Vass Ferenc

ARANYOKLEVÉLBE RÉSzesÜLT OKLEVELES ERDŐMÉRNÖKÖK:

András József
B. Kiss Mihály
Dr. Barányi László
Béday Ferenc
Bene József
Benedek András
Dr. Bondor Antal
Borka László
Borsodi Imre
Czebei Sándor
Czene Barnabás
Dallos Péter
Deák István
Dessewffy Imre
Dr. Dobos Tibor
Dobribán Géza
Edőcs Lajos
Fisi Ernő

Fónyi Sándor
Fuchs György
Gombási István
Gyenzise Antal
Harkai Lajos
Heinczinger Béla
Henzer Antal
Horváth Miklós
Jakits József
Juhász Tibor
Kemény László
Kerékgyártó Béla
Király Pál
Kiss Imre
Kiss Zoltán
Koczihá Jenő
Kocziszky János
Kömlös Géza

Kovács Péter
Kozma Gyula Péter
Kőhídi Róbert
Kőszegi Béla
Köveskúti György
Makóy Oszkár
Matók János
Mohácsi Dániel
Nagy Sándor
Pánczél Károly
Papp László
Péterfalvi József
Rendi László
Róka István
Dr. Rumszauer János
Dr. S. Nagy László
Schwarcz Dezső
Dr. Sípos Árpád

Szabados József
Széchenyi Géza
Dr. Szemerédy Miklós
Szöllösi Tibor
Szűcs Gábor
Takács Gyula
Takáts János
Tar László
Dr. Tarjánné dr. Tajnafői Anna
Tiliczky Sándor
Tollner György
Vajda Sándor
Várfalvi József
Vaski László
Vermes Dániel
Weibl Elemér
Wolf Tibor

Valamennyiüknek sok szeretettel gratulálunk!

A fekete nyár (*Populus nigra* L.) termőhelyigénye

A fekete nyár klímaigényét legjobban elterjedési területe mutatja meg. Skandinávia, Észak-Ororszország, Skócia és Írország kivételével egész Európában és Afrika mediterrán partvidékén előfordul, de klímaoptimumát Közép- és Dél-Európa sík vidékein és alacsonyabb fekvésű dombjain találja meg. (MAYER, 1977). Magyarországon is elsősorban az alföldjeinken fordul elő, azonban középhegységeink völgyeiben 300 m tengerszint feletti magasságig is felhatolhat (GENCSI – VANCSTURA, 1992). Meleg- és fényigényes fajoként az erdős-sztyepp és a cseres – kocsánytalan tölgyes klímában érzi otthon magát (KOLOSZÁR, 1987). Mivel csak fiatal korban tűri jól a szárazságot (CSAPODY et al., 1966, MAYER 1977), vízigényét a fenti klímájú területek csekély csapadéka általában nem elégíti ki. Hazai megfigyelések szerint a téli fagyokra nem érzékeny (KOLOSZÁR, 1987), hidegebb éghajlatú területeken (pl. Németország) a téli fagyok károsíthatják (MAYER, 1977).

A fekete nyár megfelelő növekedéséhez – a melegigényét kielégítő klímában – a talajvízből származó többletvíz igényli. Ennek megfelelően élőhelyei a felszínig nedves és az állandó vízhatású termőhelyek, ahol az év jelentős részében gyökerei hozzájuthatnak a növekedéséhez szükséges víztöbblet. Bár a pangó vizet nem szereti (CSAPODY et al., 1966, KOLOSZÁR 1987), a hosszabb – akár több hónapig tartó –, oxigénben dús vízzel elárasztást is jól tűri. Ennek megfelelően már a folyók árterének mély fekvésű területein lévő fehérfüzesekben is megjelenik ritka elegyfaként (TÓTH I., 1958), de nagyobb számú megjelenése a közep-mély területeken található. Ez azt jelenti, hogy a folyó közepes vízállása fölött 1-2, illetve 2-2,5 méterrel fekvő területeken érzi igazán otthon magát, ahol a szeder is jól tenyészik (TÓTH I., 1958; MAGYAR, 1961). Előfordul azonban a tölgy-köriszil ligeterdőkben, valamint a köris-éger láperdőkben is (KOLOSZÁR 1987).

A fekete nyár az 1870-es évekig a homokfásítások legfontosabb faja volt (MAGYAR, 1961). Már 1793 óta (RUBNER, 1953) ültették a Magyar Alföldre a folyók partján, nyirkosabb talajra utak mentén (AUGUSTIN et al., 1948) és a homokterü-

leteken. Utóbbi száraz – többletvízhatástól független – termőhelyeken megfelelő növekedést csak fiatal korban várhatunk tőle, később azonban törzse görbe, ágas-bogas lesz (CSAPODY et al., 1966). Egy-egy famatuzsálem jelzi ezeket a próbálkozásokat, melyek során főleg előerdőnek szánták a fekete nyárat. Az utóbbi ötven évben ilyen területekre nem ültették, így többletvízhatástól független termőhelyeken ma már alig találkozhatunk vele.

Ha klíma- és vízigénye kielégül, a talajokkal szemben már kisebb igényt támaszt. Optimális termőhelye az árterek tápanyagban gazdag, laza vagy közepesen kötött talajain van (KOLOSZÁR, 1987), ahol nyers és humuszos öntéstalajok fordulnak elő. Ezen talajok kialakulásában a rendszeres elöntés a meghatározó. Az elöntések időtartama, a folyó sebessége és a magassági fekvés függvényében, különböző szemcseméretű rétegek rakódnak le egymásra. Az ezeken meginduló, gyakran igen dús vegetáció jelentős szervesanyag-felhalmozódást eredményezhet, amit jól mutat a szeder és a csalán megjelenése is. Az öntéstalajokat a legkülönbözőbb fizikai féleséggel megtalálhatjuk, a fekete nyár a homok, homokos vályog és vályogszövetű talajokat részesíti előnyben. Az erősen kötött talajokat kerüli, mivel ezen talajokon gyakran alakulhat ki pangó víz is, ami levegőtlen körülményeket jelent a gyökérezet számára, ezt a fekete nyár nem kedveli. Az oxigénben dús elöntéseket jól elviseli, még akkor is, ha közben homok, vagy iszap rakódik rá (MAYER, 1977). Gyökérezete egy mélyen lehatoló főgyökérből és számtalan sekélyen futó mellégyökérből áll, és jól alkalmazkodik a mindenkor talaj- és talajvíz-adottságokhoz.

Magasabb fekvésben – a gyakran kiszáradó talajokon – már ritkán találkozhatunk fekete nyárral. Ezek a termőhelyeken már a tölgy-köris-szil ligeterdők fordulnak elő, elsősorban nyers és humuszos öntéstalajokon és öntés erdőtalajokon (JÁRÓ, 2000), amelyekben a fekete nyár csak szálanként, a nedvesebb területeken jelenik meg.

A Duna-Tisza közti száraz homokterületekre, a futóhomokos és humuszos homokos talajokra ültetett fekete nyár csak fiatal korban növekedik megfelelően, 20 éves kora után növekedése leáll, víz- és

tápanyagigényét nem tudja kielégíteni. Ilyen területeken megfelelő fejlődést nem várhatunk tőle (MAGYAR, 1961). Kissé kedvezőbben ítélnék meg a homoktalajokat a fekete nyár szempontjából, ha a talajvíz a felszínhez közel, a gyökerek számára elérhető mélységben található.

A fekete nyár nemcsak a folyók árterének mélyebb fekvésű területein fordul elő, hanem a tőzeges – lápos vidékeken is. Vékony tőzegréteg esetén (pl. síkláp talajoknál), vagy lápos réti talajnál, ha gyökere ásványi talajt is ér és megfelelő a vízellátottsága, megtalálhatóak – részben telepített – állományai (MAGYAR, 1961). Ennek megfelelően előfordulásának második súlypontja – a folyók ártere mellett – a Hanság, ahol égerlápokban találkozhatunk vele (BARTHA et al., 1985). A lefolyástalan mély fekvésű zárványokat azonban ilyen területeken is kerüljük vele.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a fekete nyár a folyóárterek (Duna, Tisza, Dráva és Rába) és lápos területek (Hanság) mélyebben fekvő – felszínig nedves és állandó vízhatású termőhelyeinek a faja. Őshonos fajoként a természetvédelem igyekszik előnyben részesíteni, ezért az utóbbi évtizedben nőtt a fekete nyár szaporítóanyag iránti igény és termelés. A folyók megváltozott áramlási viszonyai miatt (gátak, vízlépcsők, gyorsabb lefolyás stb.) generatív módon történt szaporodása erősen gátolt (BOROVICS et al., 1999). Természetes élőhelyének kiterjedése a XIX. század közepén megkezdett folyószabályozások, árvízmentesítések és lecsapolások hatására jelentősen csökkent. A nemes nyárok elterjedése miatt genetikai szennyezés (idegen beporzás) is érvényesült. Hazánkban a korábbi nagy területi kiterjedésű ártéri és lápi termőhelyek igen visszaszorultak. A hazai erdőállományok 4,5 %-a tartozik az állandó és a felszínig nedves hidrológiájú termőhelyek közé (ANONYMUS, 2002), ezek jelentős részén a fekete nyár megtalálja ökológiai igényét. Megőrzésének alapvető feltétele élőhelyeinek megőrzése és lehetőség szerinti bővítése. Jelenleg mintegy 4200 ha-t (BOROVICS et al., 1999), az erdőterület 0,25%-át foglalja el (BARTHA – MÁTYÁS, 1995). (A felhasznált irodalmat a szerzők szívesen bocsátják az érdeklődők rendelkezésére.)

A fekete nyár gyógyító ereje

Gyógyászati szempontból a fekete nyárfa (*Populus nigra*) rügye értékes, amit akkor kell gyűjteni, amikor elkezdi ébredni a természet. Kérge is hatásos. A rügyekből a következő módon készíthetünk teát: fél-egy evőkanálnyi szárított rügyet 15 percig főzünk egy csésze vízben. Szűrés után fogyasztható. Ajánlott mennyiség: napi három csészényi.

Teájának remek **fájdalomcsillapító** hatása van, ami alkalmazható reumás fájdalomknál. A **lázat csillapítja, fokozza az izzadást**, ami különösen megfázásos betegségeknél előnyös. **Az izmok gyulladáshoz megbetegedésénél** is alkalmazható. Mivel **fokozza a húgysav eltávolítását**, köszvény esetén is ajánlott. Jobb hatás érdekében kombinálhatjuk 1:1 arányban csalánlevéllel, mezei zsurlóval, petrezselyemgyökérrel, angyalfűvel, fehér babhéjjal és tövises iglicegyökérrel.

Aromaterápiás víz alatti masszázsa is ajánlott a fekete nyárfa rügye, ami szintén jó hatású **üzleti panaszok** esetén. Kádní meleg vízbe cseppentsünk még 2 csepp citromfű-, 5 csepp kakukkfűolajat is. 15 percig masszírozzuk a beteg testrészt balról jobbra, majd törülköző után kenjük be a rügy kivonattal tartalmazó hidratáló krémmel, éjszákára pedig fekete nadálytőből készült kenőccsel.

Teája **fertőtleníti a húgyutat**, tehát

fertőzésekre jó hatású. **Felfázás esetén**, amikor fájdalom és csípő érzés kíséri a vizeletet, szintén előnyösen alkalmazható. Ebben az esetben teája repkényvel kombinálható, az 1:1 arányú keveréket 5 percig főzzük, majd szűrjük le. Naponta 3-5 csészével ajánlatos fogyasztani belőle.

A leveléből készült tea is felhasználható, különösen akkor, ha **vizelettartási problémákkal** küszködik valaki. 1 evőkanálnyi mennyiséget 3 percig főzünk egy csésze vízben, 15 perc állás után leszűrjük. Naponta 3 csészével fogyaszthatunk belőle.

Túlságosan erős **lábizzadás**, illetve **bőrgombásodás esetén** kiváló hatású. Ehhez egy kis maroknyi rügyet 15 percig főzünk 2 liter vízben, majd megsűrjük. Egy másik főzetet is készítünk ugyanúgy diólevél, tölgyfakéreg és bazsalikom 1:1 arányú keverékéből, majd a két szűrletet összeöntjük egy lávóba. Ebben kell áztatni a lábat kb. 20 percig.

Régebben fájából faszenet égettek, amit porítás után **emésztési zavarokra, gyomorégésre, hányinger és fel-fúvódás ellen** alkalmaztak.

Remek gargalizálószer készíthető belőle: szárított leveléből 4-5 evőkanálnyit 4 dl vízben 15 percig főzünk. Szűrés és kihűlés után a **szájüreg gyulladása**ira (torok-, hangszál-, íny-, mandu-

la-, stb.) kiválóan alkalmazható. Óránként gargalizáljunk vele.

A rügyéből készült tea **javítja a prosztata betegségeinek kellemetlen tüneteit**, ami baktériumölő, fájdalomcsillapító, illetve gyulladásgátló tulajdonságának köszönhető. Kombinálható cickafarkfűvirággal komlóval, csalángyökérrel, körömvirággal, apróbojtorjával, valamint kis virágú füzikével. A teát a szokásos módon főzzük.

A rügyéből készült hidratáló kenőcs javítja az **ekcéma** kellemetlen tüneteit, de alkalmazható rosszul gyógyuló **sebeknél, felfekvésnél és a bőr fekélyes megbetegedéseinél**.

A **hörögők krónikus gyulladásánál** jó szolgálatot tesz a nyárfa. Ehhez kb. 70 g szétmorzsolt rügyet sötét helyiségben áztassunk ki 1 liter fehér borban 7-10 napig, amit naponta egyszer rázzunk fel. Szűrés után hűtőszekrényben tároljuk. Esténként fél dl-t igyunk belőle.

Zúzódásokra, lábficamra segít a nyárfa. 100 g rügyet szétmorzsolunk, és fél liter 70%-os alkoholba teszünk. 10 napig állni hagyjuk. Szűrés után külsőleg bedörzsölésre használható. Belsőleg naponta 3x20 csepp egy szem kockacukron jó hatású **hólyaggyulladásnál, valamint belső vérzések csillapítására**.

Dr. Nagy Géza
fitoterapeuta

Forrás: Elixír Magazin

FEKETE NYÁR

Felső-Tisza vidéki származású fekete nyár (*Populus nigra* L.) **magcsemeték** (250 edb) **eladók**, melyet az OMMI genetikailag ellenőrzött. Lehetőséget teremt az őshonos erdei társulások helyreállítására és a génmegőrzésre, különösen jelentős szerepet tölthet be a védett területek erdősisítésében.

Méretek: 70-100, 100-150, 150+

Ugyanitt alföldi származású szürke nyár (1/0), rezgő nyár (1/0), alávágott kocsányos tölgy (1/0), alávágott fekete dió (1/0), alávágott kerti dió (1/0) és akác (1/0) **csemeték is eladók**.

Szentmihályi-Tiszafa Kertészeti Bt. 4440 Tiszavasvári, Bocskai u. 78.

Bővebb információ a 30/418-49-47, 47/362-960 telefonszámokon és a kiss-csalad@axelero.hu e-mail címen kérhető.

Középkorú erdőszertechnikus műszaki vezető állást keres, a betöltéséhez szükséges elegendő szakmai és vezetői gyakorlattal. Olyan munkaadók jelentkezését várja, ahol bármilyen működési zavar tapasztalható, illetve az éves árbevétel a 350 mFt-ot nem haladja meg.
Ajánlatokat a properdo@bekesnet.hu címre várjuk.

Erdőgazdaságok és Erdőtulajdonosok FIGYELEM!

Erdőgazdasági vállalkozó hosszú távra munkát keres az ország egész területén.
Telefonszám: 06-30-6066-573
Déri Imre János

Vásárolok szabad természetből, vadtenyésztés kiegészítésére 15 db gímszarvast.

A bika és tehén aránya: 1:1. Csak kitűnő genetikai adottságokkal rendelkező és kiváló egészségi állapotban lévő állatok érdekelnek. Állategészségügyi bizonyítvány, exportengedély stb. feltétel.

Pomsar István Csebország tel.: 00420 572 549 058 fax. • 00420 572 555 254 • mobil 00420 603 834 311
e-mail pomsar@hame.cz

Kulturális örökségünk: az erdő

2004. május 3-5-én a bécsi Maria-brunnban került megrendezésre „Kulturális örökségünk: az erdő” (Woodlands – Cultural Heritage) címmel az a nemzetközi erdőttörténeti konferencia, melyet az IUFRO Erdőtörténeti Munkacsoportja, az osztrák Erdészeti Kutatóközpont, az Osztrák Erdészeti Egyesület Erdőtörténeti Szakosztálya és az osztrák Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezeti és Vízügyi Minisztérium szervezett. A konferencia háziasszonya és fő szervezője *dr. Elisabeth Johann* (Osztrák Erdészeti Egyesület Erdőtörténeti Szakosztálya) volt.

A konferencia mintegy félszáz résztvevője elsősorban Európából – Ausztria, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Hollandia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Spanyolország, Svájc, Szlovénia, Törökország, – érkezett, azonban ausztráliai, indiai és kanadai előadók előadásai is elhangzottak. Számos tudományterület képviseltette magát, így történészek, geográfusok, agrárszakemberek, talajtanosok, erdőmérnökök, gazdasági szakemberek stb. is megjelentek.

A 3 nap alatt 10 szekcióban folytak az angol és német nyelvű előadások.

Az első szekcióülés megkezdése előtt *dr. Elisabeth Johann*, majd az IUFRO ügyvezető igazgatója, *dr. Peter Mayer* köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően *dr. Gerhard Mannsberger*, az osztrák Mezőgazdasági, Erdészeti, Környezeti és Vízgazdálkodási Minisztérium Erdészeti Főosztályának igazgatója és *dr. Johannes Schima* (szintén a minisztériumból) az osztrák erdőgazdálkodást mutatták be.

Az előadások témája igen változatos volt. A „hagyományos” értelemben erdőttörténettel foglalkozott többek közt *Mauro Agnoletti* (Olaszország), aki a társadalmi-gazdasági fejlődéssel párhuzamba állítva mutatta be az olasz erdőterületek változását 1862-től 2000-ig. *Charles Watkins* (Egyesült Királyság) a sherwoodi erdő kezelésének 20. századi változásaival foglalkozott. *Eirini Saratsi* (Egyesült Királyság) az északnyugat-görögországi Pindos-hegységbeli „klatherák” (kis erdőparcellák) kezeléstörténetét dolgozta fel, s rámutatott a hagyományos erdőkielési formák jelentőségére. *Bernward Selter* (Németország) a

Ruhr-vidéki erdők történetével és fenntartási, rekonstruálási lehetőségeivel foglalkozott. *Paul Warde* (Egyesült Királyság) az 1500 és 1750 közötti erdőkezelés és szabályozás hatását vizsgálta Délnyugat-Németországban. *Martin Knoll* (Németország) a barokk vadászati követelményeknek megfelelő erdőkialakítást és vadgazdálkodást mutatta be a 17-18. századi bajor választófejedelemségek példáján keresztül.

J. C. Welzholz (Németország) az Európa védett erdőterületeinek történetét kísérte meg feldolgozni az ősi szent ligetektől és középkori vadászterületektől a mai Natura 2000 területekig. *Helle Serup* (Dánia) előadásában a dániai magán- és állami erdő fafajkészlet-változását hasonlította össze üzemtervek és térképek alapján. *Xavier Rochel* (Franciaország) a Vogézekben kutatott 18. századi források segítségével az egykori lombhullató erdők után, melyek helyét ma főleg mesterséges fenyőültetvények foglalják el.

Juan Garcia Latorre (Spanyolország) a Földközi-tenger medencéjének és Közép-Európa népeinek erdőirtásait vetette össze, megállapítva, hogy a mediterrán területek erdőpusztításaihoz hasonló mértékűek történtek az északibb vidékeken is. *Seçil Yurdakul* (Törökország) a törökországi erdei falvak lakóinak erdőhasználatát, az erdőhasználati jog törvényi szabályozásának fejlődését követte nyomon. *Sushma Rawat*, *Chakravarty-Kaul* és *Ajay Rawat* (India) India erdeinek történetét és az indiai erdészeti szabályozás fejlődését mutatták be előadásaikban. *Joanna Dean* (Kanada) Ottawa zöldfelületeinek, a várost övező erdőknek történetét kutatta.

Néhány előadás erdőttörténeti kutatási módszereket ismertetett. *Oliver Nelle* (Németország) az egykori szénégető boksák helyének tanulmányozásából, a faszénmaradványok elemzéséből következtetett a telep történetére, az erdőhasználat idejére és intenzitására. Ezzel kapcsolatban felhívta a figyelmet az interdiszciplináris kutatás jelentőségére: régészek, történészek, erdőkutatók, geográfusok, botanikusok együttes munkája teszi lehetővé az erdőttörténet aprólékos feltárását.

Jürgen Kusmin (Észtország) kollégáival Észtország erdőkhöz kötődő kulturális örökségének feltárására dolgozott és próbált ki egy kisebb mintaterületen egy új metódust. Adatbázist készítettek a mintaterületen található erdei épületekről, építményekről; katonasági és erdészeti objektumokról stb. Bemérték a tárgyak geográfiai koordinátáit, fényképet készítettek róluk, s mindről egy 33 paraméter rögzítésére szolgáló adatlapot töltöttek ki.

Elhangzott egy-két „filozófikus” hangvételű előadás is az erdők kulturális örökségként való értelmezéséről. *Paul Arnould* (Franciaország) az erdőt egy komplex objektumként értelmezte, mely egy többszörös rendszer (politikai-jogi, technikai-gazdasági, társadalmi, ökológiai, geológiai, pszichikai) metszetében áll. Előadásában többek közt a racionalitás és az álom szemszögéből elemzett egy nyárfaültetvényt. *Ingar Kaldal* (Norvégia) a természet, munka és szabadság témáját vizsgálta különféle erdőmegközelítésekben. *Bostjan Anko* (Szlovénia) előadásában az erdőt, mint kulturális örökséget a kortárs és a jövő erdészeteinek újabb kihívásaként fogta fel.

Érdekes vizsgálatot végzett *J. N. van Laar* (Hollandia), aki az erdőhöz köthető holland családnevek helyi gyakoriságát és a jelenlegi erdőborítottságot hasonlította össze Hollandia egész területén. *Michel Dupuy* (Franciaország) az erdő megjelenítését vizsgálta a francia tévécsatornák híradóiban. Megállapította, hogy ma is leginkább a katasztrófák kapcsán hangzanak el tudósítások az erdőkről, s az elmúlt 50 évben fokozatosan nőtt az erdőkkel kapcsolatos riportok száma és időtartama is.

A szekcióülések közötti időszakokban több tartalmas, köztük szakmai programot is biztosítottak a konferencia szervezői. Orgonakoncertet hallgattunk a mariabrunni Monostor templomában, megtekintettük az Erdészeti Múzeum kiállítását kísérő vezetásával. A terepi program helyszíne a Bécsi-erdő volt, ahol a nap borkóstolóval zárult egy borászati üzemben.

Zentai Kinga

PhD hallgató

Nyugat-magyarországi Egyetem
Erdőmérnöki Kar, Növénytan Tsz.

Százéves az új Pécsi Köztemető

Sajnos már nem élnek, akik még látták és mesélni tudnának a régi balokányi temetőről. Azok is egyre kevesebben vannak, akik még hallottak róla vagy a templomát látták még.

Ez a temető a török kiűzésétől üzemelt folyamatosan és sok neves pécsi család sírboltja volt itt. A mai pécsieknek nehéz elképzelni, hogy üzemek, boltok, bevásárló központok, sportpályák helyén volt egykor a város nagy temetője. A többi kis temetőre pedig már csak esetleg egy utcánév vagy helynév utal, ha nem felejtődtek el teljesen.

A XIX. század végére Pécsen a Balokány ligetben levő köztemető megtelt. A fejlődő város körbefogta. A területét tovább növelni nem lehetett, ezért egy új köztemető megnyitása elkerülhetetlen volt. A gondos mérlegelés és tervezés után a választás a Siklósi úttól keletre eső hatalmas sík területre esett. A tehetősebb polgárok a hozzátartozóik hamvait átszállították az új temetőbe és új sírköveket faragtattak. A régi temető feleslegessé vált sírköveit összegyűjtötték és a főtér, a Széchenyi tér középső részét ezekkel kövezték le. Ismert és ismeretlen pécsi elődeinkre emlékezhetünk, ha ezen neves kövezetre lépünk. A régi temetőben levő szép ki templomot eredeti tervek szerint meghagyták volna,

de az 1960-as években indokolatlanul lebontották.

Az új temető területét jól választották ki, mert az eredeti tervekhez képest napjainkban sokkal nagyobb a területe és még további fejlesztések is lehetségesek. A parkosítás jól sikerült. A jelenlegi legidősebb fákat és fasorokat valószínűleg még a megnyitáskor ültették. Az új parcellák létesítésekor az utak mellé szép fasorok kerültek. A faállomány komoly élőfakészletet képvisel, amelynek gondozása külön feladatot jelent.

A szép téglakerítést folyamatosan javítják, illetve az új területeket is hasonlóval kerítik be.

A Pécsi Köztemetőben sok erdész nyugszik. A nagy terület miatt a tájkozódás nehéz. Gyakran előfordul, hogy a temetések után nem találnak vissza a sírokhoz.

A Pécsi Köztemető alapításának 100. évfordulójára elkészült az itt nyugvó erdészek és erdészeti dolgozók névjegyzéke.

Az adatgyűjtés nagyon lassan haladt. Sok esetben csak az emlékeztetere hagyatkozhattunk. Az erdészeken kívül a nyilvántartók is nagyon sokat segítettek önzetlenül. Elnézést kérünk, hogy helyhiány miatt név szerint nem soroljuk fel a segítőköt, mert nagyon sokan voltak.

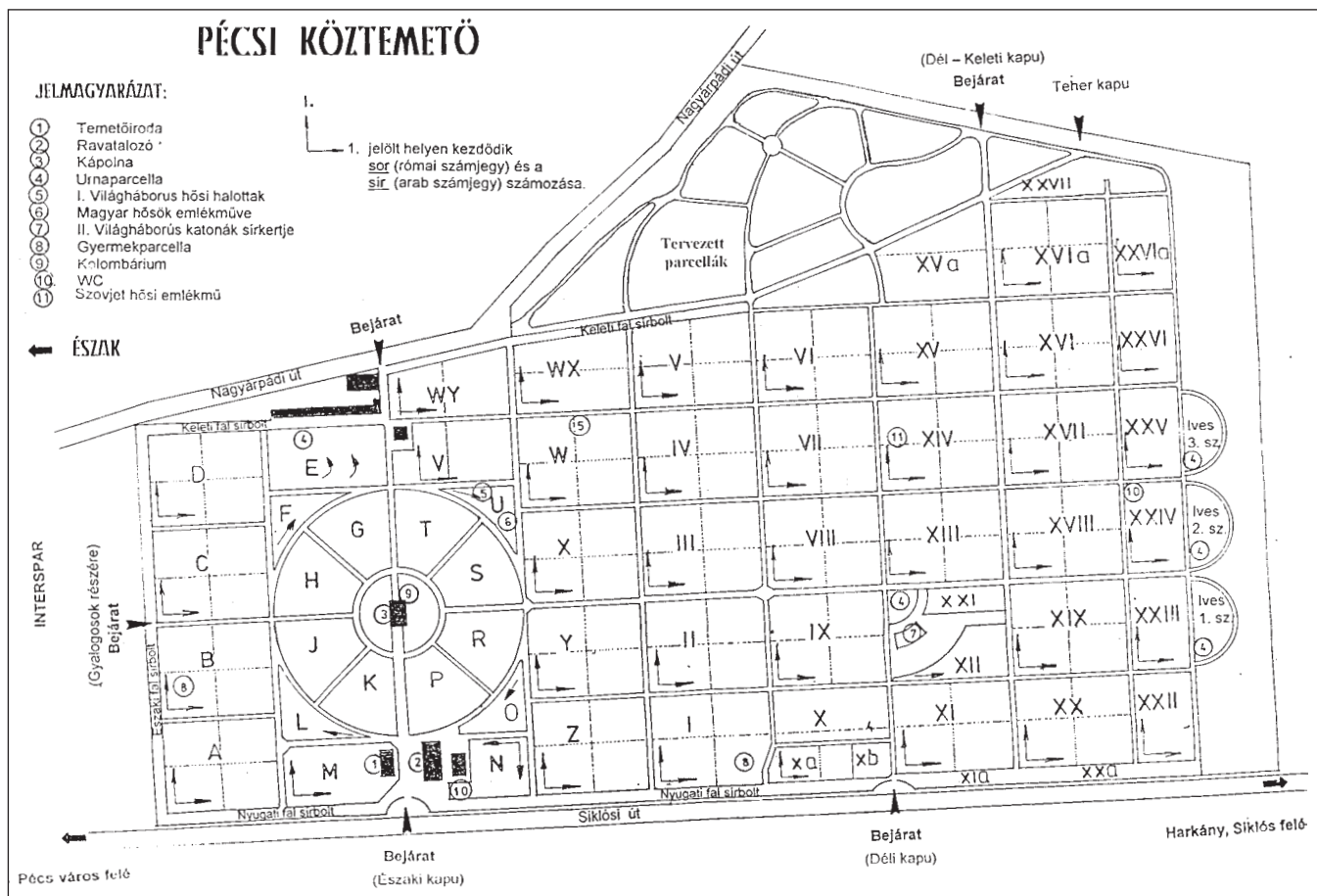
Mindenkinek ezúton köszönjük meg az adatszolgáltatást és a bejárásoknál nyújtott közreműködést. A névjegyzékben szereplő valamennyi sírt felkerestük. Ha látszott, hogy a hozzátartozók már rég jártak a sírnál, akkor szükség esetén a növényzetet ápoltuk, egy-egy csokrot helyeztünk el vagy a névtáblát javítottuk meg.

Terveink szerint az erdészetek segítségével Baranya megyére is szeretnénk a névsort elkészíteni.

Dr. Tóth Aladár
főerdőmester

Név	Évszám	Név	Évszám
Ács Imre	1936 – 1985	Fekete Sándor	1922 – 1987
Adermann Jenőné Auth Anna	1928 – 2002	Fenyvesi Ferenc	1912 – 1984
Aszalós László	1906 – 1985	Ferenczi Edit Dr.Nagy Zoltánné	1943 – 1992
Áts László	1917 – 1999	Földényi Mihály	1926 – 2002
Balatincz Gyula	1926 – 1994	Gajdon László	1922 – 2003
Balázs József	1928 – 2003	Gál István	1916 – 2002
Bálint Ferenc	1869 – 1953	Gáspár Vilmos	1903 – 1963
Bálint Sándor	1934 – 1999	Gubicza János	1925 – 2002
Balogh Istvánné	1938 – 1980	Gyapay Jenő	1909 – 1976
Balogh István	1926 – 2003	Gyórvári László	1929 – 1969
Battyányi János	1925 – 1999	Hámori József	1916 – 1985
Bay László Dr.	1924 – 2003	Haraszi János	1905 – 1974
Biczó Rezső	1896 – 1975	Járányi Ferenc	1913 – 1991
Chrenóczy Nagy Tibor	1896 – 1973	Járányi Károly	1920 – 1973
Csánki László	1916 – 1971	Járnovics István	1918 – 1991
Csutorás István	1930 – 2001	Jerszi Lajos	1914 – 1986
Czart Ferenc	1952 – 1991	Kaisz György	1900 – 1978
Czizek Antal	1902 – 1971	Kasza Ferenc	1910 – 1990
Demény Sándor	1925 – 1981	Kovács József	1921 – 1993
Denke László	1933 – 1995	Kovács László	1918 – 1997
Dolensky Károly	1895 – 1974	Kovács Sándor	1912 – 1977
Ete Kálmán	1923 – 1973	Köves Gusztáv id.	1890 – 1975
Farbaky Pál	1902 – 1990	Kramer Antal	1934 – 1997
Fehér László	1924 – 1997	Lakatos László	1948 – 1986

PÉCSI KÖZTEMETŐ

Név	Évszám
László József	1920–1975
Lovas József	1923–1984
Lovas Zoltán	1959–1994
Lux Zoltán	1891–1975
Molnár László	1959–1998
Oroszlán József	1933–1985
Pandúr Pál	1929–1981
Papp István	1923–1999
Papp László	1923–1996
Partos Gyula	1889–1972
Partos Vilmos	1855–1925
Pataki Ferenc	1906–1995
Péter Sándor	1924–1981
Pintér Lajos	1885–1949
Püski Árpád	1923–1996
Qvell Antal	1937–2002
Rábai Gyula	1892–1968
Rácz József	1919–1994
„Rácz Józsefné szül. Bánhidi Kornélia”	1923–1987
Rajnai Nándor	1914–1989
Rakovics Róbert	1956–1997
Rátkuti Hugó	1911–1995
Reuter Camilló	1920–1987
Répássy László	1911–1998
Saly Pál	1921–1982
Schmidt Gusztáv	1899–1988
Schneider Ferenc	1926–1985
„Schubert Ferencné szül. Török Ilona”	1952–2003
Seemann Ilona	1931–1993
Sólyom János	1911–2003
Szabó Róbert	1942–2003
„Széchenyi Istvánné szül. Nagy Julianna”	1931–1980

Név	Évszám
Szántódi Péter	1910–1985
Szávai József	1919–1986
Székelyhidi Endre	1911–2002
Szerémy Béla	1894–1982
Szigetváry Sándor	1923–1999
Takács Jenő	1931–1997
Teleki Ádám	1930–1977
Tihanyi Lajos	1908–1990
Tilesch György	1914–2003
Tóth János	1894–1977
Tripammer Károly	1872–1926
Vajda János	1903–1993
Várnai Tivadar	1908–1990
Vasvári László	1910–2002
Vogl Henrik	1925–1990
Zjabkin András	1896–1971
Zombory Tamás	1940–1997

Dr. Bartucz Ferenc 1932–2004

Súlyos betegség után hunyt el Bartucz Ferenc erdőmérnök a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság nyugdíjas igazgatója. A sátoraljaújhelyi köztemetőben 2004. augusztus 25-én a római katolikus szertartás szerinti temetésén Járasi Lőrinc mondott búcsúztatót.

Kedves Bartucz Család!
Tisztelt Gyászoló Erdészek, Vadászok,
Ökológusok, Bányászok!
Kedves Amice!

A Sors különös rendezése, hogy 53 évvel ezelőtt Háromhután ismertem meg az esztergomi erdészgimnáziumot végzett Bartucz Ferenc brigádvezető erdészt és most szintén Háromhután kaptam a megdöbbentő hírt, hogy elhunyt dr. Bartucz Ferenc erdőmérnök, nyugdíjas igazgató.

1951-ben másfél hónapot töltöttünk együtt, hogy elkészíthessem szigorlati tervezőmet a hutai szűkárósításokról. Együtt jartuk be a fenyveseket, együtt aludtunk a munkásszállásokon és ettük az üzemi konyha egyhangú főztjét.

Ő segített nekem az adatok kigyűjtésében, a szűfőgő fákban lévő álcák számolásában én pedig segítettem neki a felújító vágások jelölésében, becslésében. Elkészítettük az üzemegeység 1952. évi tisztítási tervét, ellenőriztük a regéci szekereket, és ha úgy adódott, koppintottunk is egy-egy pohár borral a fenyőfa asztalon azokkal az erdészekkel, akiknek utódai most itt állnak díszőrséget a ravatalnál.

Ez a találkozás is hozzájárulhatott ahhoz, hogy Feri barátunk további útja Sopronba vezetett, ahol tudásszomja és képességei alapján 1957-ben megkapta az erdőmérnöki oklevelet. Ettől kezdve az égiektől szűkre szabott 72 évével olyan gazdag életpályát futott be, hogy arról csak címszavakban lehet megemlékezni.

Rövid kemencepataki beosztás után belekerült a centrifugába – ahogy szokta volt mondani – és 1958-ban a boldogkőváraljai erdészet vezetője lett. A legnagyobb területű, de a legmostohább viszonyok között gazdálkodó erdészetnél azonban Feri barátunkat az elemző és szervező készsége, kezdeményező képessége, megfontoltsága, taktikai képessége és az emberek iránti megértése átszűrte a nehézségeket.

Természetesnek tartotta, hogy a Nagypatakon a DT lánctalpasok szállítanak, a korszaki felújító vágásban kötélpálya közelít. Mindig fejlesztett, bővített, de keze nyomán minden egy kicsit nagyobb és egy kicsit másabb lett. Megszervezték a garadnai csemetetermelést, a tisztító brigádokat, a sok száz hektár rontott erdő átalakítását, a kopárok fásítását és a Hernád menti nyártelepítést.

A sikeres erdészetvezetői munka alapján 1968-ban Bartucz Ferenc a Zemplén-hegységi Állami Erdőgazdaság főmérnöke lett, ahol az erdőfeltárást, a rakodás gépesítést,

tését, a sík vidéki tuskózást és a faipari fejlesztéseket tartotta legfontosabb célkitűzéseinek. A vertikális integrációnál azonban újra beindult a centrifuga, ami 1970 januárjában Bajáig pörgette Feri barátunkat.

Az erdő- és vadgazdaság főmérnökeként végzett munkáját szemléletesen írta meg Gemenc; vizek, erdők, emberek c. könyvében, ami teljesen újszerű az erdészet- és vadászattörténeti munkák sorában.

1973-ban Miskolcra tért vissza és rögtön bekapcsolódott a különböző fejlesztési tervek – panelparketta, koncentrált rakodók, furfurolo üzem stb. – előkészítésébe. Dolgoztunk a radványi árnyékterven, de semmi nem valósult meg, mert „a hiúság, az irigység és a szűklátókörűség fagyos talaján gellert kapott”, olvashatjuk könyvében.

1982-ben ismét bekapcsolt a centrifuga, de most felfelé működött és dr. Bartucz Ferenc a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság első számú vezetője lett. Az Egerben töltött 10 esztendő az építkezés ideje, a főhatóság értékelése szerint is „erőteljes hegymenet” volt. Bővült a védett terület, kiépültek a hazai és nemzetközi kapcsolatok, regionális fejlesztési tervek, ismeretterjesztő kiadványok tanösvények, emlékparkok készültek. Milliókat kaptak a nevezetes barlangok, de jutott támogatás a regéci és a füzéri várnak, a szemléni kis múzeumoknak.

Ferikém!

Szorgos társadalmi munkás is voltál. Két ciklusban tagja voltál az OEE Választmányának, dolgoztál az erdőhasználati, környezetvédelmi, oktatási szakosztályokban, előadásokat tartottál az egyesületi rendezvényeken. Sok évtizedes munkádat csak kevés kitüntetéssel ismerték el, de kiérdemelted a helyi kollektíva legrangosabb civil kitüntetését a Zemplén-hegységi Aranyasarvas Nagydíjat.

Igazgatói tevékenységed summája a BNP 25 éves jubileumára megjelent: Mesél a Szalajka-patak c. könyvedben is olvasható, kiegészítve a táj erdő- és vadászattörténetével és bőséges útikalauzzal.

Dr. Bartucz Ferenc mindkét könyvből kitűnik a haza, a szülőföld, a munkahely, az ember, a család szeretete. Annak a családnak a szeretete, amely most összetört lélekkel áll itt a férj, az édesapa, a nagypapa ravatalánál.

Adjon gyógyírt a fájdalomokra az a tudat, hogy olyan ember nevet viselhetitek emelt fővel, akinek emlékét rajtatok kívül e kis országban és a kárpáti régióban sokszázan őrzik kegyelettel.

Ferikém!

Barátokozó természetű és társaságkedvelő ember voltál. Szívesen vadásztál és vadásztattál. Tróféaidat erdőmérnök fiad öröklék és gyarapítják majd unokáidnak. Legszebb tróféaidat azonban az olvasókra hagyta azokban a színes írásaidban, amelyekben az abauji és a sárközi szökincs segítségével megőrizted az utókornak a vadászatok hangulatát.

Most Te is eljutottál az örök vadászmezőkre, ahol a lángvölgyi házikó, vagy a keselyűsi vadászház égi másánál Dezső bácsi, Bereczky Elek, Party Pista bátyánk és a többiek társaságában felidézhetitek az abauji nyulacsokról, a lenesi fácánokról, a buvati vaddisznókról, az ózsiki bikáról szóló kedves történeteket.

Amice!

Képességeidnek köszönhetően épült ki kapcsolatunk a rudabányai bányásztestvérekkel, ami az erdész-bányász barátság telkibányai szakestélyeihez, majd fokozatosan bővülve országos rendezvényekhez vezetett.

Sokszor ültünk együtt a Bányászklub szakestélyein és énekeltük selmeci-soproni nótáinkat, köztük az elnökhöz szóló dalt. Most ravatalodnál érzem át igazán e dal mondanivalóját; mit jelent az, hogy a halál

... téged visz el én temetlek el.

A Sors rendelése, hogy én búcsúztatlak Amice!

Te már nem énekelheted, de velünk együtt tudod:

Mit itt borít a rög:

Barátság, szent s örök!

Isten Veled Ferikém!

Járasi Lőrinc

Cebe Zoltán 1929–2004

2004. május 4-én Körmenten családjával, barátai, volt munkatársai és tisztelői vettek végső búcsút Cebe Zoltán nyugalmazott erdőfelügyelő, Bedő Albert emlékéremmel kitüntetett erdőmérnök hamvaitól.

A volt munkatársak, barátok, Vas megye erdészei nevében Stif László ny. erdőmérnök búcsúzott Tőle.

Cebe Zoltán 1929. június 17-én született Szombathelyen. Édesapja is erdőmérnök volt. A három testvér közül ő választotta édesapja élethivatását. A szegedi Baross Gábor Gimnáziumban szerzett érettségi után 1948-tól Sopronban az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Karán folytatta tanulmányait, ahol 1952-ben kapott diplomát. Végzés után a Szombathelyi Állami Erdőgazdasághoz került Kőszegre. Majd az Őrségbe helyezték, ahol a Csákánydoroszlói és az Őriszentpéteri Erdészetnél dolgozott kis megszakítással, amikor is az erdőgazdaság központjában teljesített szolgálatot. Fő munkaterülete és érdeklődési köre az erdőművelés volt, de főképpen erdőneveléssel foglalkozott. Az „Erdő” hasábjain is jelentek meg cikkei e témakörben. Fial lelkes szakemberként segítette a szakmunkás-és erdészképzést.

1957-ben nősült, házasságukból két fiúgyermek született.

1964-ben véglegesen behelyezik az erdőgazdaság központjába, az erdőművelési csoporton belül erdőnevelési munkakörbe.

1968-ban a MÉM Erdészeti Hivatal Szombathelyi Állami Erdőrendezőségéhez kerül fásítási felügyelőnek. 1979-ben a jogutódként létrejött Szombathelyi Állami Erdőfelügyelőségénél erdőfelügyelői, majd munkájának elismeréseként 1986-tól erdőfőfelügyelői kinevezést kap.

Szorosan vett hivatali munkája mellett aktívan részt vett a községi parkok, játszóte-

rek és utcák esztétikus fásításának tervezésében és kivitelezésének irányításában. Társadalmi munkájának elismerésül az illetékes szervek több alkalommal részesítették kitüntetésben.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1953 óta aktív tagja és ezen belül a közjóléti szakosztálynak alapító tagja is volt. Több évig dolgozott az „Erdő” című folyóirat szerkesztőbizottságában. A ligetes út menti fásítások tervezésében és végrehajtásának irányításában is kiemelkedő szerepe volt. Közvetlenül irányította a körmendi és a csákánydoroszlói parkok rekonstrukcióját. Vas megyében az erdő közjóléti szerepének fő szószólójává vált és elsőként tervezett autósziphenőket. A majorfásításokkal is komolyan foglalkozott, mint gazdasági és társadalmpolitikai feladattal. Irányításával nagycsemetés ültetvényeszerű és konténeres csemetenvelési kísérlet is folyt.

Részt vett a megyében működő egyes társadalmi szervezetek munkájában, hogy azok természet- és környezetvédelmi tevékenységét tudja segíteni.

A hazai mellett a külföldi szakirodalmat is állandóan figyelemmel kísérte. Több szakmai cikke jelent meg a parktervezés, útfásítás és az erdő közjóléti szerepét illetően.

Munkáját számos kitüntetéssel ismerte el a szakmai vezetés, ezek között 1986-ban és 1989-ben FM miniszteri kitüntetésben részesült. Az Országos Erdészeti Egyesület – helyi csoportjának is volt elnöke – 2001-ben Bedő Albert emlékérmert adományozott részére. Számára az igazi elismerést ez a legrangosabb erdészeti kitüntetés, a Bedő Albert-díj jelentette, melyet kiváló szakmai és közösségi munkájának elismeréseként vehetett át.

1989-ben, nyugdíjba vonulása után is még segítette a termelőszövetkezetek erdőgazdálkodási munkáját. Ezután sem szűnt meg a szakmát érintő problémákkal foglalkozni. Figyelemmel kísérte az általa szeretett Himfai Parkerdő sorsát.

Foglalkoztatta a Rába-völgy kihasználatlan területein a biomassza anyagot adó sajátos faapríték termelésének lehetősége, valamint az őrségi táj – melyet szűkebb hazájának is tekintett – távlati fejlesztése, értékeinek megőrzése. Megalapítója volt 1973-ban a „Pannónia napoknak”, melynek keretében évről évre más helyszínen találkoztak a burgenlandi, a szlovén, a Vas és Zala megyei szakemberek, hogy az erdőgazdálkodás és természetvédelem területén kicseréljék tapasztalataikat. Még az elmúlt évben is készült előadással erre a találkozóra, ahol az „Erdőgazdasági közjóléti munkák kialakulása” témájában szólt volna meg. Ezt azonban gyengülő egészségi állapota sajnos már nem tette lehetővé.

Cebe Zoltán művelt, széles látókörű, humanista, nyílt, közvetlen, szívet teremtő ember volt. Jó kollégának ismerhettük meg; példamutató családai életet élt.

Felejtethetlen külföldi kirándulásokat és szakmai tapasztalatcseréket szervezett közvetlen kollégái és több esetben a megye erdészei számára.

Fájó, hogy ismét elment közülünk egy igaz ember, egy jóbarát. Halálával Vas megye, de az egész magyar erdész-társadalom is kimagasló egyéniséget veszített el. Nehéz el-

fogadni, hogy nincs többé, szeretett családja és mindannyiunk számára. Megszakadt a két évtized alatt kialakult emberi és kollegiális kapcsolat, mely összekötött bennünket.

Köszönjük, hogy barátaid, munkatársaid lehetővé tették. Hiányozni fogsz, de amíg élünk, igaz baráti szeretettel fogunk emlékezni rád.

Stift László

Turós László 1942-2004

történik, mint ahogyan szeretnénk.

Élni szeretnénk, de egy vérrög leállítja a szívünket, dolgozni szeretnénk, de kiesik kezünkől a toll, szeretni szeretnénk, de egyedül kell hagynunk azt, akivel úgy összetartozunk, mint nap a meleggel. Nehéz, nagyon nehéz időszakok ezek. De nemcsak azok számára, akik élni szeretnénk, de tudják, hogy nincs tovább, hanem azok számára is nehéz idők ezek, akik élnek ugyan, de a másik nélkül. Akiknek dobog ugyan a szíve, de nem dobban össze a másikéval. Ezekben az élethelyzetekben legnehezebb kimondani az igent, mert egyetlen szó tolul a száunkra, nem és nem.

2004. május 21-én délután döbbenet ülte meg szívünket és agyunkat. Váratlanul hasított belénk a fájdalmas, de igaz hír, Turós László barátunk és kollégánk meghalt.

A döbbenet hatása alól azóta sem tud szabadulni szívünk és agyunk. A gázhír mindig szomorú és fájdalmas. Akkor azonban különösen, ha hírtelen, váratlan, ereje teljében lévő ember elszólításáról szól.

Ravatalánál nincs vigasz a gyászra, nincs szó és mondat a fájdalom enyhítésére, nincs gyógyír a sebre. Bizony súlyosak ezek a sebek a család valamennyi tagjának szívében. De mély seb tátong a magyar erdőgazdálkodás, a Mecseki Erdészeti Részvénytársaság szívében is.

Turós László személye, 42 éves mérnöki szolgálata úgy összenőtt erdőgazdálkodásunkkal, hogy annak minden részlete tükröz valamit belőle.

Erdőgazdaságunk bármelyik területén járunk, mindenütt találkozunk szavaival, cselekedeteivel, az Ő személyével. Életmű maradt mögötte, mely maradandó.

1942. aug. 8-án született Máriagyűdön, paraszti családból. Szülei, nagyszülei, ősei mind-mind a faluhoz, a vidékhez kötődtek.

Az általános iskolát Máriagyűdön végezte. 1956-tól 1960-ig a siklósi Táncsics Mihály Gimnáziumba járt, 1960-ban itt érettségizett. Ugyanebben az évben került Sopronba az Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol az Erdőmérnöki Karon 1965-ben szerzett diplomát. Kezdő mérnökként Egerbe, a Nyugat-bükki Állami Erdőgazdasághoz került. Az első év-

ben sportolt, NB I-es labdarúgó volt. 1967-től a Cserépfalu Erdészetenél, mint erdőművelési műszaki vezető dolgozott 1970-ig, majd 5 éven át vezetője volt az Erdőkövesdi Erdészetenek. Ez idő alatt, 1968-ban házasságot köt, gyermekei: László agrármérnök, Izabella vállalkozó menedzser mérnök.

1975-ben tért vissza szülőföldjére Baranya, s a Mecseki Erdőgazdaság Vajszlói Erdészeti vezetője és igazgatójaként egyfolytában 27 évet töltött a termelés irányításával. Ez idő alatt mintegy 800 em³ faanyag kitermelését felügyelte, fakitermelés következményeként 1500 ha erdő felújítását igazgatta, az utolsó 10 évben 100 ha-nyi erdőtelepítést végzett az erdészet területén. Vadászvéréből fakadóan folyamatosan támogatta Baranya megye vadgazdálkodását, amit cikkei, előadásai, tv szereplései is igazolnak. Mindig megértő, szociálisan érzékeny vezető volt.

A 42 éves erdőgazdasági szolgálat, gazdag életpálya alatt az erdőgazdaság kiemelkedő, odaadó vezetőjeként fáradhatatlanul, világos előrelátással dolgozott az új erdőgazdasági élet kimunkálásában, a korszerű erdészeti munka kialakításában. Igazi erdészember volt, aki választott szakmáját hivatásként élte meg. Az erdészeti ágazat valamennyi területét – csemetetermelés, erdőművelés, fahasználat, fűrészipar, vadgazdálkodás – azonos szinten művelte. Nem véletlen, hogy a Vajszlói Erdészet a gazdaság legnagyobb erdészeiteként, sikeresen működött irányítása alatt. Szakmai érdeklődése rendkívül széles körű volt, a gyakorlati életen túlmenően a tudományos ismeretekben is naprakészen állt kollégái és fiatal, kezdő munkatársai segítségére.

Kiváló szervezői és dinamikus vezetői képességét kitűnően kamatoztatta közéleti tevékenységeiben, mind az ágazaton belül, mind kívül. Ennek köszönhette országos ismertségét, elismertségét az erdészet, a vadászat, az agrárium területén. A szakma elismerte munkáját, őt ízben részesült miniszteri kitüntetésben, 1994-ben publikációi és eredményei alapján a FAO megválasztotta magyarországi erdészeti, vadászati szakértőjének. 1995-ben az Országos Erdészeti Egyesület Bedő Albert díjjal tüntette ki. 2002-ben megkapta a Mecseki Erdőkért kitüntető címet. 2004-ben március 15-e alkalmával átvette a Pro Sylva Hungariae kitüntetést.

Rajongott a versekért. kiválóan értett baráti és hivatali társaságok élményhez juttatásához. Rajongott a természetért, ismerte törvényszerűségeit, így békében is élt vele, és ez a béke most egy végső megbékéléssé nemesült.

Megtalálta azt az összhangot, melyet Márai Sándor csodálatosan így fogalmazott meg,

„Csodáld a természet végtelenségét, iparkodj! Összhangban élni jellemeddel és a természet erőivel.”

Mindenki szerette!

Szerették, mert nagy szíve volt.

Szerették, mert tiszta erkölcsű, becsületes ember volt.

Szerették, mert szerette a szülőföldjét és az ott élőket.

Szerették közvetlen, kedves, nyílt emberségéért.

Szerették, mert nagy tudása, széles műveltsége volt.

Szerették, mert fáradhatatlanul küzdött és dolgozott környezetéért, az ott élők sorsának jobbra tételén.

Szerették, mert Turós László jó ember volt!

*„Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.
Mindenki tudta és bírte: ő volt.
Abogy szerette ezt vagy azt az ételt,
s szólt ajka, melyet mostan lepecsételt
a csönd, s abogy zengett fülünkbe bangja,
mint vízbe süllyedt templomok barangja
a mélybe lem, s abogy azt mondta nemrég:
„Édes fiacsám, egy kis sajtot ennék”,
vagy bort ivott és boldogan meredt a
kezében égő, olcsó cigarettá
füstjére és futott, telefonált,
és szötte álmát, mint színes fonált:
a bomlokán feltündökölt a jegy,
bogy milliók közt az egyetlenegy.*

*Keresbeted őt, nem leled, biába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem és a gazdag jövőben
akárki megszületet már, csak ő nem.*

*Többé soba
nem gyúl ki balvány-furcsa mosolya.
Szegény a forgandó, tündér szerencse,
bogy e csodát újjólag megteremtse.”*

Kosztolányi Dezső Halotti beszéd című versének részletével vettem végső búcsút Turós Lászlótól.

Kifejezem együttérzésünket és megbecsülésünket a gyászoló családnak. Kívánunk szívbéli békességet mindnyájuknak.

Káldy József

Miglierini Marco 1929 – 2004

Életének 75. évében rövid szenvedés után, gyógyíthatatlan betegségben meghalt Miglierini Marco erdésztechnikus.

1929. július 28-án, a felvidéki Szepesolasziban (Spisskevlachy) született. Elemi iskoláit a szülőfaluja szlovák nyelvű iskolájában végezte. Középkisiskolai tanulmányait a pozsonyi magyar nyelvű gimnáziumban kezdte el, a kassai szlovák nyelvű gimnáziumban folytatta, két évig Sáros-patakon diákoskodott és Kaposváron érettségizett

1946-ban, a kitelepítések során családjával együtt menekülnie kellett szülőföldjéről, hosszas hányattatás után kerültek Somogyba, édesapja a Kardosfai Erdőgondnokságnál kapott állást.

1950-ben iratkozott be a soproni Erdőmérnöki Karra. A selmeci hagyományok tiltott ápolásáért, mondvasínált politikai ürüggyel több tucat társával együtt 1951 májusában az egyetemről eltávolították.

Eltávolítása után először az Országos Földmérési Intézet győri kirendeltségénél, majd a Kaposvári Erdőrendezőszéknél volt órabéres segédmunkás.

Katonai szolgálatának befejezését követően a Kardosfai Üzemegységénél kapott munkalehetőséget, vágásórként dolgozott. Közben Ásotthalmán elvégezte az erdész szakiskolát, majd 1972-ben Szegeden szerzett erdésztechnikusi oklevelet.

Az ötvenes évek második felében került az akkori Középsomogyi Erdőgazdaság központjába (Kaposvár székhellyel), ahol fahasználati és fagyártmány-termelési előadóként dolgozott.

Munkája során mindig kiemelt célként lebegett szeme előtt a kitermelt faanyag minél nagyobb eredménnyel történő hasznosítása. A szabványismeret állandó oktatásával, továbbá ezen ismeretek gyakorlati alkalmazásának bemutatásával elévülhetetlen érdemeket szerzett. Felismerte, hogy az ötvenes-hatvanas évek viszonyai között az erdészeti fagyártmány-termelés új lehetőségeket biztosít a faanyag jobb hasznosításában, ezért komoly erőfeszítéseket tett a fagyártmány-üzemek létrehozásáért.

A fahasználati munkák gépesítése egyre több szak- és betanított munkást igényelt. Marco komoly szerepet vállalt ezek oktatásában, képzésében. Megszűnt a fakitermelési munkának a régi értelemben vett „favágó” jellege, ennek a társadalom felé történő megismertetésében nagy szerepet játszottak a fakitermelő versenyek, melyek szervezésében és bonyolításában is komoly részt vállalt.

Azon kivételes egyének közé tartozott, aki miután bekerült a Középsomogyi Erdőgazdaság központjába, mindig Kaposváron az aktuális erdőgazdaság – SEFAG és jogelődjei – központjában fahasználati munkakörben dolgozott.

A szülőföld kényszerű elhagyása, a magyarságot ért sérelmek, az egyetemről történő eltávolítása mély nyomot hagyott lelkében, beszélgetések közben erről többször is említést tett, de talpra tudott állni, amiben keresztyén hite nagyban segítette. Az erdőgazdálkodásban találta meg boldogulását és választotta hivatásul e nemes szakmát. Munkáját nagy szakértelemmel, lelkiismeretesen, gyorsan és pontosan végezte, amiért több kitüntetésben is részesült. Fogékony volt minden újra.

Szerette a társaságot. Jellegzetes humora gyors észjárásról tanúskodott. Ha lehetősége volt rá, szívesen vadászott. Kedvenc időtöltései közé tartozott a hullott agancsból való emléktárgyak készítése is.

Ha lehetett, a tarokkpartit mindig „összehozta”. Szellemes játéka, csípős megjegyzései felejtethetetlenek.

Szerény, csendes ember volt, nem törekedett látványosságokra. Igyekezett mindenkin segíteni. Különös figyelemmel segítette fiatal kezdő munkatársait. Munkatársai szerették.

Családcentrikus, gondos apa volt. Házasságukból két lánya született. Búszke volt unokáira, akik sok örömet szereztek neki.

Nyugdíjba vonulásakor, a búcsúvacsora befejezésekor az volt a kérése, fiuk énekeljék

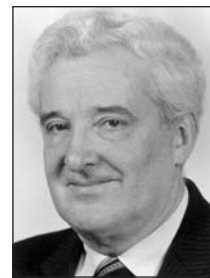
még el ezt a diáknótát: „...fiuk, ha majd megremeg kezembem....”. Sajnos megremegett.

Családja, rokonai, barátai és munkatársai kísérték utolsó útján 2004. május 13-án a kaposvári Keleti temetőben. A munkatársak nevében Merczel István erdőmérnök, fahasználati osztályvezető búcsúzott Tőle.

Emlékedet örökké megőrizzük! Isten Vele! Marco! Nyugodj békében!

Schvarcz Dezső

Király László professzor emeritus (1929-2004)

Nehéz szívvel kényszerülök most szólni, az Erdőmérnöki Kar, az egykori kollégák nevében. A Kar jelentős egyéniségét veszítette el Király László professzor személyében. Mi, akik együtt dolgoztunk vele, mindig felnéztünk rá, elismerve azt a tudást,

amit sugárzott felénk, hallgattuk briliáns levezetéseit, szavait, amelyben feltárta a dendrometria, a faterméstan és az erdőrendezés legfontosabb összefüggéseit.

Engedjék meg, hogy ehelyütt munkás életének azon állomásait idézzük fel, amelyek az alma materhez, az Erdészeti és Faipari Egyetemhez kötődtek.

1978-tól egészen nyugállományba vonulásáig, 1995 végéig az Erdészeti és Faipari Egyetem oktatójaként tevékenykedett, 1979-től ki-nevezett tanszékvezető egyetemi tanárként erdőrendezést, számítástechnikát (illetve informatikát), dendrometriát és faterméstan oktatott, továbbá irányította az Erdőrendezéstani Tanszéken folyó kutatómunkát, szervezte az erdőtervezői és erdőfelügyelői memőktovábbképzést. Oktatómunkája során a fent említett diszciplínák mindegyikében maradandót alkotott. Külön kiemelendő a hosszú távú erdészeti termelés-szabályozás terén végzett kutatómunkája, mely széles körű nemzetközi elismerést is kapott.

A Földművelésügyi Minisztérium, illetve az FM Erdőrendezési Szolgálat szakértőjeként közreműködött az erdészeti politika kialakításában, valamint az erdőtervezési és kapcsolódó jogszabályok (végrehajtási rendelet, szabályzat) előkészítésében.

Aktívan részt vett az MTA Erdészeti Bizottsága Erdészeti Politikai Munkabizottságának, majd Erdőgazdálkodási Albizottságának, az Állami Erdészeti Szolgálat Faterméstan Bizottságának, valamint az Országos Erdészeti Egyesület több szakosztályának munkájában. Szakértőként segített az Állami Erdészeti Szolgálat új Erdőrendezési Útmutatójának elkészítésében.

Kiemelkedő szakmai munkássága elismeréseképpen 1988-ban Bedő Albert emlékéremmel tüntette ki az Országos Erdészeti Egyesület, 1992-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét, 1995-ben Pro Sylva Hungariae kitüntetésben részesült. 1996-ban az Erdészeti és Faipari

Egyetem Egyetemi Tanácsa Professor Emeritus címet adományozott részére.

Király László professzor úr a magyarországi erdőrendezés és a hozzá kapcsolódó szakterületek – dendrometria, fatermésztan – fejlesztésének és oktatásának meghatározó egyénisége volt. Az Állami Erdőrendezőiségek, majd az ÁEMI fejlesztési osztályvezetőjeként számtalan újítás közül nevéhez kapcsolódik olyan alapvetően meghatározó elméleti kérdések kidolgozása, mint pl. a növedék és a növekmény fogalmának elkülönítése, a hozamszabályzás egyes kérdéseinek kidolgozása. Király professzor úr neve fémjelzi a fatérfgat-táblák függvényesítését, mely függvények használata napjainkra már országosan is általánosan elterjedt, nemcsak az erdőrendezésben, hanem a szakma minden területén, a tudományos kutatástól a magánerdő-gazdálkodói tevékenységig. Az erdőrendezési gyakorlatot segítik az általa kifejlesztett fatermési monogramok. Meghatározó szerepe volt az üzemtervek számítógépes feldolgozásának bevezetésében is.

Emeritus professzorként 2003-ig aktívan kivette részét az Erdőrendezéstani Tanszék oktató-kutató munkájában, valamint a doktorandusz-képzésben, amelyben az „Erdővagyon-gazdálkodás” alprogram irányítója volt. Tagja volt az Erdővagyon-gazdálkodási Intézet Tudományos Tanácsadó Testületének, részt vett a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának záróvizsgáztatásában, valamint a doktori és habilitációs eljárásokban.

Betegségét nagy önfegyelemmel, néha keserű lemondással példásan viselte. Fülemben csengenek azon szavai, mikor gyógyulási esélyeiről beszélt. Azt mondta: Én már nem akarok meggyógyulni, de minél hosszabb ideig szeretnék beteg lenni. Sajnos az elegendően hosszú idő nem adatott meg számára. Személyében egyetemünk kiemelkedő tanáregyéniségét, briliáns kutatóját veszítette el, szellemi útmutatásának hiányát mindig is érezni fogjuk.

Tisztelt Professzor Úr, Kedves Laci Bátyánk, nem felejtünk, emlékedet kegyelettel, hálával és szeretettel őrizzük. Isten Veled, nyugodj békében!

Jó szerencsét, üdv az erdésznek!

Mészáros Károly

Czeglédi István 1960–2004

Hová siettél? Úgy itt hagytál bennünket, hogy föl sem ocsúdhattunk.

Itt maradt egy száraz szakmai ön-életrajz, dicséretes ambíciókkal, témédek ismerettel, tanulási vágygal és tanítási kedvvel. Kollégáid szerint munkamániás voltál, ideális munkavállaló, akinek a munka volt az első, minden más csak ezután jöhetett. Még a vadászati és a pacabot is.

Az egri Dobóban érettségiztél 1979-ben, az erdészeti szakon, már akkor szilárdan elkötelezve magad a szakma iránt. Ambícióid már akkor hajtottak, sikeres tanulmányi versenyző voltál. Egy évet elvett életedből a sorkatonai szolgálat, de biztosra veszem, hogy ott is igyekeztél megtalálni a helyzet hasznosítható oldalát.

Aztán jött az egyetem, a mi szeretett alma materünk. 1986-ban búcsúztál el a Hűség Városától.

A szakmai rajtot a vízügyes kollégák körében vetted, a Közép-Tisza vidéken. Hajtott a tudásvágy, előbb a gazdasági tervezésben mélyedtél el a BME Mémnöktovábbképzőjén, majd visszatértél a gyökerekhez, és másoddiplomát szereztél környezetvédő és tájrendező szakon.

Ez idő tájt léptél szolgálatba, és kezdted felügyelni az alföldi rónaság és a Tisza-part erdeit. De arra is futotta energiádból, hogy az európai agrárismeretek terén kiképezd magad, és a szakjogot is elsajátítsd. Nehogy egy jogász kifogjon rajtad és a szakmán. Azt is remélted, hogy a szakma törvényi szabályozásának javításával az erdészeti ágazat szerény érdekérvényesítési képességét javíthatod.

2001. október 1. óta vezetted a Szolnoki Erdőfelügyeleti Osztályt. Olyan vezető voltál, aki fölfelé tartotta a hátát, és megvédte kollégáit, beosztottjait. Ezzel együtt tisztelted főnökeidet, de nem rejtetted véka alá a véleményedet. Ahogy a vezetőképzőkön tanítják: a döntésedbe bevontad a munkatársakat, és ha azonosultak veled, akkor tényleg napirendre föltette.

Nehéz példát állítottál a kollégák elé, mert maximalista voltál, és ezt roppant akaterőddel győzted. Nem volt könnyű követni Téged. Abban sem, ahogy segítettél munkatársaidon, ha magadon már nem is tudtál. Ezért támogattad a fiatal kollégákat, és segítetted szakmai pályafutásukat.

Ezért akartál segíteni a magánerdő-gazdálkodókon, azokon, akik hozzáértés híján bolyongtak a rendelkezések és a mások számára érthetetlen szakkifejezések dzsungelében.

Ezért igyekeztél átadni megszerzett szakmai tudásodat a szarvasi Tessedik Sámuel Mezőgazdálkodási Főiskola Mezőtúri Karán.

Ezért vettél tevékenyen részt a Nemzeti Génbank Tanács Erdészeti Munkabizottságának munkájában.

Ezért vetted bele magad a Vásárhelyi-terv kidolgozásába és a hullámtéri erdőgazdálkodás területi kompromisszum elvének kialakításába.

Tetted mindezt megrokkant egészséggel, emberfeletti akaterővel. Ha elgyengültél, a vadászfegyverbe meg a horgászbotba kapaszkodtál.

Nézem a színes fotódat, igyekszem föl-idézni, hogy melyik nagyobb szakmai összejövetelen találkoztunk. Amelyen nem jutott időnk egy hosszabb beszélgetésre. Mert főleg telefonon értekezünk. Te voltál a leg-hatékonyabb vidéki tévészervező az erdész-

szek soraiból. A Szolnok TV Erdőjárójára mindig számíthattunk, amíg volt rá elegendő pénz. Egyszer aztán elfogyott. Egy darab az életedből.

De megmaradt az erdei vad. A gyöngyöshözű öragancsok. Örökre, a boldog vadászmezőkön.

Nézem aggodó tekintetedet, enyhén összehúzott homlokod, még a vállad is görnyedt, mintha rosszat sejteneél. Mit sejtettél?

„Azt szeretném elérni, hogy a magánerdészek és a magánerdő-gazdálkodók is részesedni tudjanak minden olyan vívmányban, melyet az OEE tagjai számára biztosítani tud.” – írtad 2002. április 15-én.

Zétényi Zoltán

Búcsú egy tanítványtól

Az élet megszokott rendje az, hogy az idősebb távozik először és csak utána a fiatalabb. Ez a sorrend most megfordult. Fájdalommal és szomorúsággal kell most elköszönnöm Czeglédi Pistától, egykori kedves tanítványomtól. Abba az évfolyamba tartozott, amelyiknek – Sopronba érve – elsőként oktattam az erdészeti termőhelyismerettant. A tanár-diák kapcsolat akkor vált őszinte barátsággá, amikor diplomatervét készítette. A kerecsendi tatárjuharos-tölgyes termőhelyi adottságainak feltárása volt a feladata. A szokványos megoldásokat Pista azzal is tetézte, hogy a lehullott avarmennyiségről is adatokat gyűjtött. Munkája igazolta, hogy nagynevű botanikusok vélekedése – az, hogy a tatárjuharos-tölgyes az alföldi löszhátak zonális erdőársulása volt – vitatható, hiszen a tölgyesben Pista többféle barna erdőtalajt talált, nem pedig a löszhátakra jellemző csernozjomot.

A szolnoki Vízügyi Igazgatóságnál kezdte pályafutását, innen váltott át az Erdőfelügyelőséghez. Szakmai kvalitásai markánsan kirajzolódnak abban az írásában, amelyben az Erdészeti Lapok hasábjain kemény szavakkal állt ki egy érdemekben gazdag, az Alföldön évtizedeket erdészkedő kolléga, Kurdi István mellett. Jó érzékkel látta meg, hogy a hegyvidékiek által olykor leértékelt alföldi erdészkedés csak elmélyült ismeretek birtokában eredményes. Számtalan, apró fogásnak tűnő dolgot kell tudnia itt az erdőtelepítőnek és erdőnevelőnek. Ilyen ismereteket az évtizedes gyakorlat adhatja csak meg, ezért érdemes az idősebbekre figyelni és tanulni tőlük. Pista ezt tette.

Most fájdalommal kell Tőle elköszönnünk. Rövidre szabott élete így is példamutató, becsületes munkával jutott el a hirtelen befejezéshez. Hallgatok korában is tudunk betegségéről, de keresztjét türelemmel hordozta és mi idősebbek, most szomorú szívvel búcsúzunk Tőle. Példát, követnivaló példát mutatott és ebből az idősebb is meríthet. Isten Veled Pista! Emlékezetünkben őrizzük alakod és mindig hiányozni fogsz, amíg majd mi is követünk!

Dr. Szodfridt István

Palotás Károly
okleveles erdőmérnök
1926 – 2001

1926. X. 2. Pécsen született. 2001. I. 29-én Pécsen hunyt el és Sellyén helyezték örök nyugalomra. Édesanyja neve: Piribauer Erzsébet. 1947-ben érettségizett Baján a III. Béla gimnáziumban. Az erdőmérnöki tanulmányait 1951-ben fejezte be és 1952-ben szerezte meg oklevelét.

A Mecseki Erdészeti Rt. jogelődjeinél lépett munkába 1953. április elsején a Sellyei Erdészetnél mint erdőművelési műszaki vezető. Azon kevés erdőmérnökök közé tartozott, akik ugyanazon erdészetnél kezdték meg a szakmai pályafutásukat, mint ahonnan nyugdíjba mentek és szinte végig ugyanabban a beosztásban voltak. 1986. évi nyugdíjazásáig erdőművelési műszaki vezető volt, egy rövid idő ki-

vételével, amikor az erdészeti vezetői teendőket látta el.

Igazi erdőművelő volt. Hatalmas tapasztalatokat szerzett a Dráva síkján, az Ormánságban levő erdők felújításában. Sikeresen alkalmazta felújításokban a makkvetést, miután a köztes használat megszűnt. A nemes nyárok karódugvánnyal történő ültetését az erdőgazdaságnál egyedül ő alkalmazta. A csemeteket mintaszerűen kezelte. A magfelvásárlást lelkiismeretesen végezte. Messze környékről hozták az erdei magokat átvételre Sellyére. A magok eredetére vonatkozó igazolást ő adta ki. A magkereskedelem nagy nyereséget hozott az erdészetnek. A helikopteres gyomirtást mintaszerűen szervezte meg. Még a helikopterre is felszállt. A károsító lepkék csapdával való befogását vizsgálta az Erdészeti Tudományos Intézet segítségével.

Sokat tett a háborús időkben elhanyagolt fiatalosokért, és a rongtott erdők átalakításá-

ért. Sikeres erdőtelepítések fűződnek a nevéhez: Millér (Dencsháza), Tóti részek, „A húsz holdas” (Teklafalu), a Szigetvári Konzervgyár területén a kazettás ülepítők. Ő kezelte a Sellyei Draskovics kastély parkját. A környék fásításában közreműködött.

Nyugdíjazása után a Zaláti Tsz-nél erdészeti ügyintézőként vállalt munkát.

Szükszavú, de humoros, társaságot kedvelő jó szakember volt, aki szerényen „hangtalanul” végezte eredményes munkáját. A zenét kedvelte, fehér asztal mellett kivette a cigány kezéből a nagybölgőt és ő adta meg a zene ritmusát.

Családszerető, gondos férj és édesapa volt, aki köztisztviselőként állt mind az erdészet, mind a város lakói körében.

A család és a munkatársak elbeszélése alapján lejegyezte:

Dr. Tóth Aladár
főerdőmester

**Az Országos Erdészeti Egyesület a 2003. évi SZJA 1%-ából kapott 1 918 944,- Ft-ot az alábbiak szerint használja fel:
1 151 366,- Ft-ot szociális segélyezésre az Erdészcsillag Alapítványnak átutal,
767 578,- Ft-ot működési célokra**

Köszönjük tagtársaink és támogatóink felajánlását!

Az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma szeptember 27-én tartott ülésén megtárgyalta az OEE Szociális Bizottsága 2004. évi segélyezési javaslatát és az alábbi határozatot hozta:

Az Alapítvány a rendelkezésre álló 1 280 000,- Ft segélykeretét teljes egészében szociális segélyezés kifizetésére használta fel: beérkezett 48 kérelem, segélyben 47 fő részesül 20 000–40 000,- Ft között.

Karácsonyra

- **Gyökerek és lombok I-II-III. kötet 2.000,- Ft/kötet áfa-val együtt**
- **Erdőgazda társasjáték 5 640,- Ft/db áfa-val együtt**

Térítés nélkül:

- **Erdőgazda adózás**
- **Erdei iskoláknak ajándék könyvek**

Fekete István újra otthon

2004. augusztus 14-én gyermekei – a Chigagóban élő István és az ausztriai Bregenzben letelepedett Edit – döntése szerint, szülőfalujában, Göllén, újratemették Fekete István József Attila díjas író. Az író egykori szülőházánál (ma Fekete István Múzeum) felállított ravatal előtt a tisztelők ezrei rőták le kegyeletüket. A katolikus templomban 9 óra 30-kor kezdődött gyászmisét *Balás Béla* kaposvári megyés püspök celebrálta.

Dr. Schneider Márta, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium helyettes államtitkára méltatta az író munkásságát, európaiságát, és kifejezte reményét, hogy EU-csatlakozásunkkal Fekete István külföldi ismertsége is növekszik. A Nemzeti Kegyeleti Bizottság, a Magyar Írók Szövetsége, és az olvasó emberek nevében *Jókai Anna*, Kosuth-díjas író mondott búcsúbeszédet.

A temetőbe hintó vitte a hamvakat, ahol *dr. Gyenesei István*, Somogy megye Köz-

gyűlésének elnöke, majd a család nevében *iffj. Fekete István* búcsúzott.

A szépen felújított Szent Vendel-kápolna falán elhelyezett emléktáblát – amelyen a „Ballagó idő” című regény egy gondolata olvasható – *Bodó Imre*, a dombóvári Fekete István Kulturális Egyesület elnöke leplezte le.

A szertartáson az író földi maradványai mellett feleségét és hűséges kutyájakat, Bogácsot is újratemették.

Detrich Miklós

Az Erdőfeltárási Szakosztály

2004. augusztus 25-én ünnepélyes szakosztályülésen emlékezett meg a 2004. évben 80. születésnapjukat ünneplő kollégákról, akik a magyar erdőfeltárást és az erdészeti útépitést világszinten elismertté tették. A szakosztályülés köszöntötte *dr. Herpay Imre* nyugalmazott egyetemi tanárt, aki elméleti kutatásával megalapozta a talajstabilizációk hazai elterjedését az erdészeti útépités területén. Oktatóként erdőmérnök-generációkat nevelt fel. Az Erdőmérnöki Kar dékáni címét két cikluson keresztül viselte. Fő törekvése ebben az időszakban az erdőmérnökképzés korszerűsítése volt. Az OEE elnöke volt 1979-1990 között, amikor az erdőgazdálkodás elismertségének emelését tűzte ki céljai közé. *Szilágyi József* nyugalmazott osztályvezető erdőmérnöki pályafutása Somogyhoz kötődik. Az erdészeti útépités területén úttörő munkát végzett a talajstabilizációk gyakorlati elterjesztésében. *Haják Gyula* nyugalmazott főtanácsos az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztését a főhatóságoknál betöltött különböző munkakörökben támogatta. A hazai erdőfeltárást és erdészeti útépitést a FAO/ECE/ILO vegyesbizottságban képviselte. A bizottság által 1972-ben Sopronban megrendezett erdészeti utak építése és fenntartása témájú konferencia elnöke volt. *Zágoni István* nyugalmazott főmérnök az erdőfeltárási korszerűsítésénél bábáskodott. A dinamikus mérnökegyéniség az erdőgazdálkodás műszaki hátterével az ágazaton kívül is több műszaki létesítmény megvalósításában vett részt. Az erdőfeltárásnak már korai szakaszában felhívta a figyelmet az erdészeti útfenntartás fontosságára. A szakosztályülésen *Kosztka Miklós* egyetemi tanár méltatta az ünnepelteteket. A különböző indíttatású fiatalok életútjának alakulását *Modrovich Ferenc* iskolateremtő egyénisége alapozta meg. Az ünnepelt munkássága bizonyította, hogy az erdőmérnök méltó helyet foglal el a műszaki mérnökök, a kultúrmérnökök sorában.

A szakosztályülés második részében *Kosztka Miklós* elemezte az erdőfeltárási új peremfeltételeit és az erdőmérnök szerepét. A kérdéskört három irányból az erdészeti útépités műszaki háttere, a jogszabályi háttér és az erdőmérnöki szerep oldaláról közelítette meg. Az erdészeti útépitések támogatásának 1990-1993 közötti szüneteltetése következményeként az erdészeti útépitő szervezetek tönkrementek, a műszaki háttér megszűnt. Az új útépitések hiánya miatt megszűnt a tervezés iránti igény, a korábban erdészeti utak tervezésével foglalkozó szakemberek más területen keresték boldogulásukat, az erdőfeltárási szellemi háttere leépült. A hiányos szabályozás miatt a megvalósuló létesítmények műszaki színvonalára esetenként komoly kifogások tárgyát képezhetik. Nehézséget okoz, hogy a jogszabályok értelmezése és érvényesítése az illetékes hatóságoknál jelentősen eltér. Külön elemezte az erdőmérnök múltbeli és jövőbeni szerepét az erdőmérnöki diploma által nyújtott képesítések változásán keresztül. Az erdőmérnöki diploma jelenleg EUROMÉRNÖKI diploma, vagyis az európai mérnökök szövetsége ezt a diplomát elfogadta olyan műszaki diplomának, amelyben jelentős a biológiai és közgazdasági ismeret. A diplomát a Magyar Mérnöki Kamara tagjai igényelhetik a kamarán keresztül. Ez a szervezet jogosult egyben a különféle jogosultságok kiadására, amennyiben a szakmai minisztérium a kamarai törvénynek megfelelően rendelkezik a jogosultságokhoz kötött tevékenységek összeállításáról. Ennek a miniszteri rendeletnek a megszületése mintegy 10 éve várat magára. Hiánya nagyban befolyásolhatja az erdőmérnöki diploma további értékét. A felsőoktatás erőltetett (2004 augusztusában megkez-

dett és 2006. szeptemberében megindításra tervezett kétszintes képzés), központosított jellegű átalakításának eredményeként a kultúrmérnök jellegű erdőmérnökképzés megszűnhet. A folyamatot támogatók érvelése szerint Nyugat-Európában is megszűnt az erdőmérnökképzés műszaki jellege. Az érveket támogathatja az, ha a kultúrmérnöki tevékenységre vonatkozó jogosultságok beszűkülnek. Sokkal fontosabb lenne erdőmérnöki diplománk jellegét megvédeni és a Nyugat-Európában felszabaduló piacokra EUROMÉRNÖKI diplománkra alapozva, diplomásainknak munkalehetőséget teremteni. A 2006-ban induló erdőmérnökképzésből legkorábban 2010-ben kikerülő BSc, illetve 2012-ben kikerülő MsC fokozattal bíró erdőmérnökök fogadására a hazai szakmai köröknek is fel kell készülni. A szakosztályülésen a résztvevők megismerhették az Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Tanácsékon folyó fejlesztéseket. *Dr. Péterfalvi József* egyetemi docens bemutatta a térinformatikára alapozott dinamikus hálózat-tervezési módszert, amely az erdőfeltárást befolyásoló igények kezelését teszi lehetővé. A semleges vonal felkereső modul a hálózati variációk gyors kimunkálását segíti. *Markó Gergely* egyetemi adjunktus látványos előadásban mutatta be az általa kifejlesztett számítógépes útfenntartási rendszert, amely az útfenntartás monoton munkáitól szabadítja fel a tervező idejét, lehetőséget adva az elmélyültebb mérnöki munkára. A résztvevők megismerhették a digitális útdatbank kialakítását, amely egy útfenntartási rendszerrel kiegészítve az égetően szükséges, tudatos útfenntartás tervezésének alapja lehet.

Az ülés befejezéseként az ünnepeltet kaptak szó, akik beszámoltak életük egy-egy eseményéről, illetve megfogalmazták életük főbb tapasztalatait. A szakosztály vezetője eközben átadta az ünnepre emlékeztető emléktárgyakat. Köszöntőt mondott: *dr. Rácz József* nyugalmazott egyetemi docens, *Tarjáni Antal*, *Gerely Ferenc* erdőmérnökök. *Fábián Gábor* erdőmérnök *Szekely Éva* (Anglia) Élet vagy halál (Alkudozások) című versével köszöntötte 80 éves kollégáit.

Dr. Kosztka Miklós

A méltatást követően köszöntőt mondott *Ormos Balázs*, az OEE titkára és prof. dr. habil. *Mészáros Károly*, az Erdőmérnöki Kar dékánja.

328

Könyvismertetés

Winkler András: Záróvizsga (Sopron, 2004.)

Winkler András legújabb költői kötete igazi csemege: szünidei szórakozás, jókedvre derítő könnyű olvasmány, a megfáradt szellem pihentetője, fásult kedv élénkítője. Versek sorjázna benne, de csak ritkán a hagyományos értelemben vett versek. Inkább a szerzőre jellemző szójátékok, a homo ludens szellemes elmevillogásai és humorba csomagolt mély életbölcesség.

A „Záróvizsga” címmel készített első fejezet az egyetemi oktató élményvilágából táplálkozik. Formailag rövid sorok, inkább karcolatok, de már bennük rejlik az a szomorúság is, ami a kötet befejező részében markánsabban is feltűnik. Itt inkább annak az oktatónak a hangját halljuk, aki elérte a 60-at és kénytelen az aktív élet végéhez közelíteni.

A szójátékok újszerű sajátossága a „Keversek” fejezet többnyelvűsége, idegen nyelvekből vett szavakat kever magyarral és ezzel csíhol elő érdekes, humoros összehatást. Mutatóba egy rövid idézet:

Műfordítás
Farád: Holzkerék
Tarvisio: Kopasz látomás.

Az „Elefántok a minisztériumban” fejezetben a hosszúra nyúlt

értekezlet unalmát érzékeljük, amikor a résztvevő kínjában lapszéli firkákkal szórakoztatja magát. Íme egy példa :

Elefántok a minisztériumban.
Ormánytisztviselők

Tetszett az „Ez volt negyvenöt után” megfogalmazása (Tragikommunizmus) és sorolhatnám a hasonló szellemességeket.

A magát és az aktív élet búcsúzójához szoktató ember bús mélyből feltörő hangja szólal meg a „Névhasználat” című versben.

„Számolom az éveket,
hogy hányszor használtam
a nevemet
s el mégsem kopott,
csak az ember mögötte
aki voltam, s talán még vagyok”.

A „Hívatlan vendég” fejezetben a halálközelség, a búcsúzás hangját halljuk, itt olvashatjuk „Sírfelirat”-át is.

Az egész kötetből a huncut derű, a hamiskás mosoly, az élet fonákságait felülről, humorral szemlélő poéta képe rajzolódik elénk. Költészetet kedvelő barátaink kezébe ajánljuk. (Megvásárlási lehetőségről a szerző egyetemi címén érdeklődhetünk).

(Bemutatta: **Dr. hc. dr. Szodfridt István**)

Irodánk szállást és repülőjegyet biztosít az alábbi szakmai kiállítások látogatói részére.

Az itt nem szerepelt, Önök által igényelt kiállításokra is tudunk utazást szervezni.

Külön igény alapján autóbusszal csoportos vásárlátogatást is szervezünk.

2005	Ország	Város	Kiállítás
Január 13-17.	Franciaország	Párizs	Salon du Meuble Nemzetközi Bútorkiállítás
01.15-18.	Nagy-Britannia	Birmingham	Nemzetközi Bútorkiállítás
01.17-23.	Németország	Köln	imm Nemzetközi Bútorkiállítás
02.24-27.	Németország	Nürnberg	BIOFACH
03.10-16.	Németország	München	IHM Nemzetközi Kézműves Kiállítás
03.18-21.	Németország	Nürnberg	IWA Nemzetközi Fegyver Kiállítás
03.16-20.	Cseh Köztársaság	Brno	MOBITEX, Nemzetk. Bútor-, Belsőter-, Textília
04.07-10.	Franciaország	Grenoble	Európai Faipari Kiállítás
04.29-05.03.	Németország	Köln	interzum
05.31-06.03.	Lengyelország	Poznan	MEBLE Nemzetközi Bútorkiállítás
05.31-06.03.	Lengyelország	Poznan	DREMA Famegmunkáló gépek Nemzetközi Kiállítása
05.02-06.	Németország	Hannover	LIGNAplus
07.17-20.	Nagy-Britannia	Manchester	Bútor és Lakberendezési Kiállítás
09.22-25.	Nagy-Britannia	London	DESIGN – Lakberendezési Kiállítás
09.08-11.	Cseh Köztársaság	Prága	INTERIER 11. Nemzetközi Bútor-, Belsőberendezés
09.20-25.	Finnország	Helsinki	Habitare Bútorkiállítás
10.11-13.	Németország	Nürnberg	POWTECH
10.18-21.	Cseh Köztársaság	Brno	WOOD-TEC 8. Nemzetközi Faipari Gépkiállítás
10.22-24.	Németország	Hannover	IKK
11.16-18.	Észtország	Tallin	Nemzetközi Fa-és Bútoripari Kiállítás
November – később közlik	Spanyolország	Valencia	FIMMA Famegmunkálógépek Nemzetközi Kiállítása

Jelentkezéskor kérjük, figyelembe venni, hogy a kiállítások előtt

körülbelül 4–6 héttel már a jó szállásokat lefoglalják.

Ezért kérjük, hogy az alábbi telefon- faxszámon, illetve e-mail címen időben forduljanak irodánkhoz:

ERFA-TOURS tel./fax:(1)-201-2453 e-mail: erfatour@qwertynet.hu

IRODÁNK SZABADIDŐS PROGRAMOKAT, TÉL/NYÁRI ÜDÜLÉSEKET, KÖRUTAZÁSOKAT IS TUD AJÁNLANI.